

**TURUN
YLIOPISTO**

Harrastamisen iloa, oppimista, kavereita ja yhdessäoloa

Pitkis-Sport lasten liikuntaleiri kesällä 2024

Kasvatustieteen
pro gradu -tutkielma

Laatijat:
Susanna Haapakka, Mikael Haapaniemi

29.4.2025
Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijät: Susanna Haapakka, Mikael Haapaniemi

Otsikko: Harrastamisen iloa, oppimista, kavereita ja yhdessäoloa – Pitkis-Sport lasten liikuntaleiri kesällä 2024

Ohjaaja: Professori Pasi Koski

Sivumäärä: 52 s., 6 liites.

Päivämäärä: 29.4.2025

Tiivistelmä

Liikunta ja sosiaalinen vuorovaikutus ovat keskeisiä tekijöitä lasten ja nuorten kehityksessä ja hyvinvoinnissa. Kesäleirit, kuten Pitkis-Sport, tarjoavat nuorille ainutlaatuisen mahdollisuuden oppia uusia taitoja, luoda ystävyyssuhteita ja kehittää terveellisiä elämäntapoja. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää lasten ja nuorten Pitkis-Sport liikuntaleirin osallistujien mielipiteitä leiristä. Tutkimuksessa selvitettiin, millaisten eri tekijöiden lapset ja nuoret arvioivat vaikuttaneen leirille osallistumiseen. Kyselyn tavoitteena oli myös saada selville, millaisia asioita osallistujat kokivat oppineensa leirin aikana leirielämään, ryhmässä toimimiseen ja kavereihin tutustumisen taitoihin sekä terveellisiin elämäntapoihin ja uusiin leirin aikana harjoitellun liikuntalajin taitoihin liittyen. Leirin turvallisuuden liittyen kyselyllä haluttiin selvittää, kuinka hyvin leirin säännöt oli selitetty sekä kuinka hyvin niitä oli leirin aikana noudatettu ja kuinka turvalliseksi leiriläiset tunsivat olonsa leirin aikana. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin leirin ohjaajien onnistumista liikkumaan innostamisessa ja osallistujien kuuntelemisessa leirin aikana.

Tutkimusjoukko (n = 120) muodostui Kokemäellä kesällä 2024 järjestetyn Pitkis-Sport liikuntaleirin osallistujista. Tutkimuksen aineisto kerättiin sähköisen Webropol-kyselylomakkeen avulla. Leirille tulemiseen vaikuttaneita tekijöitä ja leirin aikana opittuja asioita mitattiin kyselylomakkeessa määrällisesti viisiportaisella asteikolla. Leirin turvallisuutta ja ohjaajien toiminnan onnistumista mitattiin viidellä väittämällä, joihin vastattiin viisiportaisella Likert-asteikolla. Kyselylomakkeella kerättyä dataa analysoitiin vertailemalla vastauksia iän, sukupuolen ja aiemman leiritaustan perusteella. Analysointi suoritettiin tutkimalla vastausjakaumia ja vastauskeskiarvoja. Lisäksi hyödynnettiin varianssianalyysiä taustamuuttujien perusteella muodostettujen vastaajaryhmien vastauskeskiarvojen vertailemiseksi.

Leirien järjestäjät saavat tämän tutkimuksen perusteella tietoa siitä, millaiset tekijät vaikuttavat lasten ja nuorten osallistumisinnostukseen ja hyvään leirikokemukseen. Kyselyssä annetuista vaihtoehdoista keskimäärin eniten lasten ja nuorten leirille osallistumispäätökseen vaikuttivat mieluisa laji, leirin helppo saavutettavuus ja kaverit. Pitkis-Sport liikuntaleirillä osallistujat kokivat oppineensa etenkin leirielämän ja ryhmässä toimimisen sekä kavereihin tutustumisen taitoja. Leirin järjestäjät olivat tutkimuksen perusteella onnistuneet luomaan turvallisen leiriympäristön ja leirin ohjaajat onnistuivat toiminnassaan. Monet osallistuvat Pitkis-Sport liikuntaleirille vuodesta toiseen ja tämän kyselyn perusteella suurin osa vastaajista aikoi tulla leirille uudestaan seuraavana vuonna. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää tulevien Pitkis-Sport liikuntaleirien suunnittelun lisäksi myös muiden lasten ja nuorten leirien kehittämisessä.

Avainsanat: harrastus, hyvinvointi, kesäleiri, lapset ja nuoret, lastenleiri, leiri, leirielämä, leiritoiminta, liikunta, liikuntaleiri, nuortenleiri, oppiminen, Pitkis-Sport

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Lasten ja nuorten leiritoiminta	6
2.1	Leiri lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääjänä	8
2.2	Liikuntapedagogiikka ja liikuntakasvatus leiritoiminnassa	12
2.3	Lasten ja nuorten leirien järjestäjiä Suomessa	14
3	Pitkis-Sport	17
3.1	Pitkis-Sportin järjestäjä Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	18
3.2	Pitkis-Sport lasten liikuntaleiri kesällä 2024.....	19
4	Tutkimusongelmat	23
5	Tutkimusmenetelmät	24
5.1	Aineiston keruu	24
5.2	Aineiston analyysi.....	28
5.3	Tutkimusetiikka	29
6	Tutkimustulokset	31
6.1	Leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät	31
6.1.1	Leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät ikäryhmittäin	32
6.1.2	Leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät sukupuolen mukaisten ryhmien perusteella.....	33
6.1.3	Leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät leiritaustan perusteella	34
6.2	Leirillä opitut asiat.....	36
6.2.1	Leirillä opitut asiat ikäryhmittäin	37
6.2.2	Leirillä opitut asiat sukupuolen mukaisten ryhmien perusteella	38
6.2.3	Leirillä opitut asiat leiritaustan perusteella	39
6.3	Leirin toteutuksen onnistuminen ja ohjaajien toiminta	40
6.3.1	Leirin toiminnan onnistuminen ja ohjaajien toiminta ikäryhmittäin.....	41
6.3.2	Leirin toteutuksen onnistuminen ja ohjaajien toiminta sukupuolen mukaisten ryhmien perusteella.....	42
6.3.3	Leirin toteutuksen onnistuminen ja ohjaajien toiminta leiritaustan perusteella ..	43
6.4	Tutkimuskyselystä saadut leirin järjestäjiä palvelevat muut tulokset.....	44
7	Pohdinta	46
7.1	Tutkimuksen luotettavuus ja yleistettävyyys	49
7.2	Tulosten hyödyntämismahdollisuudet	50
7.3	Jatkotutkimusehdotukset	51
	Lähteet	53
	Liitteet	58

1 Johdanto

Leireihin liittyy usein luontoa, alkeellisia oloja, vaeltamista ja teltoja. Leiri voidaan määritellä ryhmän väliaikaisena asumisena normaalista poikkeavissa olosuhteissa. Beduiineille ja paimentolaisille leirit ovat olleet asuinpaikkoja vapaaehtoisuuteen perustuen, mutta joillekin ihmisille leirit ovat olleet pakosta johtuvia asuinpaikkoja, kuten pakolaisleirit. (Kinanen 1997, 204.) Nuorelle leirielämä tarjoaa kokemuksia, joiden avulla hän voi kasvaa kohti aikuisuutta. Vaikka erilaisten leirien tavoitteet ja tehtävät eroavat toisistaan, niillä on paljon samankaltaisuuksia, kuten ryhmässä oleminen, hauskuus, mielekäs sitoutuminen, luontoyhteys, henkilökohtainen kasvaminen ja taitojen kehittyminen. (Garst, Browne & Bialeschki 2011, 73.) Leiri tarjoaa mahdollisuuden keskittyä leirin aihepiiriin ulkopuolisten asioiden häiritsemättä ja leirillä on järjestetyn ohjelman lisäksi mahdollisuus vapaa-aikaan. Ilmapiiiri on leireillä ainakin useimmiten myönteinen. Leiriläiset voivat leirillä toimia yhdessä erilaisissa kokoonpanoissa. Hyvin toteutettu leiri tarjoaa osallistujille turvallisen ympäristön, mahdollisuuden luoda sosiaalisia suhteita, kokea leirin yhteishengen ja nauttia yhteisestä tekemisestä leirillä. (Ketola 2002.)

Leiri voidaan järjestää lähes minkä tahansa aihepiirin ympärille ja sen kohderyhmää voidaan rajata esimerkiksi iän tai kiinnostuksen mukaan. Leirin järjestäjänä voi olla muun muassa liikuntaseura, seurakunta, kunta, koulu, järjestö, yhdistys tai yksityinen leirin järjestäjä. Leiripaikka valikoituu leirin aiheen ja kohderyhmän mukaan, mutta usein suomalaisen leirin ihannepaikaksi voisi ajatella suomalaista luontoa ja perinnemaisemassa avautuvaa telttakylää järvenrantoineen. Tällaisen leirinäkymän pääsee kohtaamaan esimerkiksi Satakunnassa, Kokemäen Pitkäjärven alueella jo vuodesta 1963 alkaen vuosittain järjestetyllä Suomen suurimmalla monipuolisen liikunnan Pitkis-Sport lasten telttaleirillä.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että leirille osallistumisella on positiivisia vaikutuksia nuorten elämäntaitojen kehittymiseen monilla eri osa-alueilla. Leirille osallistuneilla on havaittu positiivista kehittymistä esimerkiksi ystäväystymisessä, omista tavaroista huolehtimisessa, uusien taitojen kehittymisessä, itsenäisyydessä, oma-aloitteisuudessa ja itsestään huolehtimisessa. (Baughman, Garst & Fuhrman 2009; Garst & Bruce 2003; Henderson, Whitaker, Bialeschki, Scanlin & Thurber 2007.) Nuorilla on todettu henkilökohtaisten

resurssien parantuneen, hyvinvoinnin lisääntyneen ja yhteiskuntaan osallistumisen valmiuksien kehittyneen empaattisuuden ja itsevarmuuden lisääntyessä sekä optimistisen elämäntavan ja tulevaisuuden näkemyksen kehittyessä leirin aikana (Kirchhoff, Keller & Blanc 2024).

Leiri tarjoaa osallistujilleen mahdollisuuksia hyvinvoinnin lisääntymiseen, mutta luonnollisesti niin leirin olosuhteet ruokailuineen ja sääntöineen, leirin ohjelma erilaisine aktiviteetteineen kuin ohjaajat omine ohjaustaitoineen vaikuttavat osallistujien kokemukseen hyvinvoinnin lisääntymisestä ja leirin onnistumisesta. Tämän tutkimuksen kohteena olleen leirin ohjelma oli pääosiltaan liikuntapainotteinen. Liikuntaleiri mahdollistaa aktiivisen liikkumisen leirin aikana, mutta tavoitteena lasten ja nuorten kohdalla on myös liikunnallisen elämäntavan lisääminen. Lapset ja nuoret ovat nostaneet liikunnan tärkeinä pidetyiksi merkityksiksi muun muassa ilon, hyvän olon saamisen, yhdessäolon, onnistumisen elämykset, terveellisyyden ja uusien taitojen oppimisen ja kehittymisen (Koski & Hirvensalo 2023). Edellä mainittuja kokemuksia ja merkityksiä lapset ja nuoret voivat päästä kokemaan erityisesti hyvin järjestetyillä ja suunnitelluilla liikuntaleireillä ammattitaitoisten ja motivoituneiden vetäjien ohjaamana. Pitkis-Sport liikuntaleirille kokoonnutaan liikuntataitojen kasvattamisen ja mahdolliseen uuteen liikuntalajiin tutustumisen lisäksi oppimaan ryhmä- ja yhteistyötaitoja, tunteiden käsittelyä sekä itsestä ja omista tavaroista huolehtimisen kykyä (Pitkis-Sport 2024).

Tämän tutkielman teoreettisessa osuudessa tarkastellaan lasten ja nuorten leiritoimintaa yleisellä tasolla, leirejä lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääjänä sekä liikuntapedagogiikkaa leiritoiminnassa. Tutkimuksen empiirisessä osuudessa selvitetään Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n järjestämän Pitkis-Sport lasten ja nuorten liikuntaleirin osallistujien mielipiteitä ja toiveita onnistuneesta liikuntaleiristä. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää leiriläisten syitä osallistua liikuntaleiriin, leirillä opittuja asioita, leirin olosuhteita ja tulevaisuuden ajatuksia leirille osallistumisesta jatkossa.

2 Lasten ja nuorten leiritoiminta

Leirit ovat luonteeltaan monimuotoisia, ne voivat olla esimerkiksi telttaleirejä tai vaellusleirejä. Leirit voivat olla kestoaltaan erilaisia, päiväleireistä viikonloppuleireihin tai pidempiin. Leirillä osallistuja pääsee irti arkipäivän ympäristöstä ja olosuhteista. (Kinanen 1997, 204.) Leirejä järjestetään monenlaisille kohderyhmille erilaisilla toiminta-alueilla, mutta yhteisiä ominaisuuksia leireille ovat muun muassa yhteen kokoontuminen, sosiaalisuus, ryhmätyöskentely, myönteinen ilmapiiri, ohjelman monimuotoiset mahdollisuudet ja leirin toistuvuus eli perinteeksi muodostuminen (Ketola 2002, 20). Leiri on muutakin kuin paikka tai ohjelma, sillä nuoret saavat leiriltä tiedollisia, käyttäytymiseen liittyviä, fyysisiä, sosiaalisia ja henkisiä hyötyjä. Nuorille avautuu leirillä oppimismahdollisuuksia uusista, haastavista ja mukaansa tempaavista kokemuksista. (Garst, Browne & Bialeschki 2011, 73.) Leiri on elämää ryhmässä ja leiri tarjoaa elämän perusasioita eli leirillä toimitaan yhdessä muiden kanssa, syödään ja levätään. Majoittuminen ja toimintaan liittyvä ryhmäjako antavat mahdollisuuden toimia ja elää leirillä erilaisissa ryhmäkokoontumiskohtauksissa. Leirillä on sekä ohjattua, valmiiksi suunniteltua toimintaa, että myös tilaa leiriläisten omatoimisuudelle. Luontokokemukset, leiriohjelman virikkeet ja koti-ikävä saavat leiriläiset kokemaan elämyksellisyyttä. Onnistuneella leirillä on mahdollisuus myös yksityisyyteen ja hiljaisuuteen ja tärkeää on nimenomaan leirimäinen toimintaympäristö esimerkiksi telttamajoituksineen. (Ketola 2002, 48.) Kaikenlaisten leirien yhteisiä vaikuttavia elementtejä ovat myös erilaiset leirillä tapahtuvat traditiot ja rituaalit kuten avajaisseremoniat, leirinuotiot ja kilpailutapahtumat (Garst, Browne & Bialeschki 2011, 78).

Leirit ovat omalla tavallaan pienisyhteiskuntia, jotka muokkautuvat osallistujiansa eli leiriryhmän mukaan. Osallistujat ovat riippuvaisia ryhmästä ja siksi leiri opettaa osallistujilleen ryhmässä toimimisen dynamiikkaa, vastuuta ja yhteisiä pelisääntöjä. (Kinanen 1997, 206.) Leirin ilmapiiri vaikuttaa osallistujien kokemukseen leirin onnistumisesta. Ketolan (2002, 71–72) mukaan hyvän leiri-ilmapiirin muodostumiseen vaikuttavat muun muassa huolellisesti hoidettu leirin aloitus, leiriläisten vastaanotto, leirialueeseen tutustuttaminen, leirialueen antama vaikutelma, ohjeistuksien ja sääntöjen muoto ja sävy, leiriläisten identifiointi (esimerkiksi nimilaput), leiriläisten ryhmäyttämismenetelmät ja ensimmäisten ohjelmien ja toimintojen kiinnostavuus ja onnistuminen.

Leirin ohjelmasisällöillä on keskeinen rooli leirikokemuksen muodostumisessa. Liikuntaan painottuneella leirillä osallistujan henkilökohtainen kiinnostus leirin lajitarjontaan on keskeinen tekijä, joka vahvistaa aiempien tutkimusten osoittamaa yhteyttä motivaation ja toimintaan sitoutumisen välillä. Esimerkiksi Decin ja Ryanin itseohjautuvuusteorian (Self-Determination Theory) mukaan sisäisesti motivoitunut toiminta – kuten kiinnostus tiettyä lajia kohtaan – lisää merkittävästi osallistumisen todennäköisyyttä ja sitoutumisen syvyyttä (Deci & Ryan 2017, 13–14). Tämä korostaa ohjelmien huolellisen suunnittelun ja osallistujien kiinnostuksen huomioimisen merkitystä leirin onnistumisen kannalta.

Leirin ohjaajien, ohjelman ja vuorovaikutuksen kautta osallistujat omaksuvat leirillä uutta tietoa tai voivat käyttää olemassa olevia taitojaan turvallisessa ympäristössä (Garst, Browne & Bialeschki 2011, 74). Ketola (2002) kehottaa ohjaajia reiluun ja suoraan suhtautumiseen leiriläisiä kohtaan, aitoon kiinnostukseen ja läsnäoloon. Kaikkiin leirin olosuhteisiin järjestäjät eivät voi vaikuttaa ja tällöin leiriohjaajien kielteinen suhtautuminen esimerkiksi huonoon säätilaan saattaa heijastua leiriläisten mielipiteisiin leirin onnistumisesta. (Ketola 2002, 72.)

Vaikka leiriläiset tulevat leirille vapaaehtoisesti ja sitoutuvat leirin sääntöjen noudattamiseen, voi myös leirillä tulla järjestyksenpidollisia haasteita. Järjestyksen ylläpitämiseksi Kuusela ja Kaski (2013, 359) kehottavat ryhmän ohjaajaa aidosti välittämään ohjattavista, opetettavasta asiasta ja itsestään. He muistuttavat myös, että ohjaajan oma asenne näkyy ohjattaville toiminnan aikana. Leiriryhmän toiminta muistuttaa oppilasryhmän toimintaa ja siten myös leirillä ohjaaminen vaatii ohjaajalta ryhmän jatkuvaa tarkkailemista ryhmän koko ajan muuttuvan dynaamisen luonteen vuoksi. Ohjaajan tärkeä tehtävä on sovittaa ryhmän jäsenten tarpeita toisiinsa niin, että ryhmän perustehtävä erilaisten tietojen ja taitojen oppimisesta toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla (Rovio 2007, 171).

Leirillä oleminen tuo vaihtelua nuorten elämään, koska sen olosuhteet usein eroavat heidän tavanomaisesta elinympäristöstään esimerkiksi ulkona olemisen ja pitkäkestoisuuden takia. Leirillä noudatetaan leirin sääntöjä, siellä toimitaan erilaisissa ryhmäkokoontumiskoissa ja noudatetaan monenlaisia perinteitä. Nuorella on leirin aikana mahdollisuus toimia omana itsenään ja kaikilla on samanlaiset, tasavertaiset olosuhteet niin ruoan ja aktiviteettien kuin yöpymisen suhteen. Leirin kokemuksellisuus, leiriläisen valintamahdollisuudet

henkilökohtaisen kiinnostuksen mukaan, taitojen kehittäminen ja riskinotto mahdollistavat nuorena myönteisen kehityksen tapahtumisen. (Garst, Browne & Bialeschki 2011, 76–80.)

Leiriä suunniteltaessa lähtökohtana on leirin tavoite, jolloin päästään kiinni siihen, minkälainen leiri palvelee parhaiten tavoitetta. Ohjelma suunnitellaan johtajatuksen ympärille käytössä olevat resurssit huomioiden. Leirillä tarvitaan riittävästi henkilöresurssia, sillä ohjaaja on oltava tarpeeksi turvallisuuden ja onnistuneen ohjattavuuden takaamiseksi. Suunnittelussa huomioidaan kohderyhmän ikä ja se, miten kohderyhmä tavoitetaan eli miten leiriä markkinoidaan. Yksi tärkeimmistä asioista on leirin turvallisuus ja siihen liittyvien asioiden suunnittelu sekä aikataulujen laadinta. Leiriläisiltä saatu palaute on parasta materiaalia seuraavaa leiriä varten. (Kinanen 1997, 206–212.)

2.1 Leiri lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääjänä

Leiri voi tarjota nuorille vahvaa sitoutumista, kokemuksellista oppimista, positiivista aikuisen ja lapsen välistä vuorovaikutusta sekä kuuluvuuden tunnetta. Kesäleiri tarjoaa nuorelle enemmän mahdollisuuksia kokemukselliseen oppimiseen kuin kotona olemisen, kesäkoulu tai perheen lomamatka, vaikka niissäkin nuoren kokemukset ja vuorovaikutussuhteet karttuvat. (Lubeznik-Warner, Sibthorp, Richmond, Froehly & Wycoff 2024, 519–520.) Lapset ja nuoret voivat tarvita leirin yhteisöllisyyttä ja yhteisiä kokemuksia kehittyäkseen vuorovaikutustaidoissaan, vaikka he eivät niitä välttämättä koe tarvitsevänsä (Juusola 2017, 17).

Povilaitis ja Tamminen (2018, 490) tutkivat kesäliikuntaleirin leiriohjaajien ja leiriläisten välisten suhteiden muodostumista ja havaitsivat lisäksi kehitystä leiriläisten sosiaalisissa ja emotionaalisissa taidoissa muun muassa uusien ystävien ja lisääntyneen omatoimisuuden muodossa. Ihmisen itsenäisesti omaksumat tai kasvatuksen tukemina saavuttamat sosioemotionaaliset eli tunne-elämää ja ihmissuhteita tukevat taidot vaikuttavat ihmisen psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Liikuntakasvatuksella voidaan vaikuttaa ihmisen fyysisen hyvinvoinnin lisäksi myös sosiaaliseen ja psyykkiseen hyvinvointiin ja tällöin liikuntakasvattajalta edellytetään tietoja ja taitoja myös tunne- ja ihmissuhdetaitojen opetuksesta. Emotionaalisen ja sosiaalisen kehityksen tunteminen helpottaa liikunnan ohjaajan opetusmenetelmien valintaa sekä tunne- ja ihmissuhdetaitojen opettamisen

mielekkyyttä. Se auttaa kasvattajia ja ohjaajia myös lasten ja nuorten taitavuuden arvostamisessa ja arvioinnissa, jo opittujen taitojen tukemisessa sekä toisaalta riittävän haastavien mutta ikäkaudelle saavutettavissa olevien tavoitteiden asettamisessa. (Kokkonen & Klemola 2013.)

Leirille osallistumisella on havaittu positiivisia vaikutuksia nuorten hyvinvointiin monella osa-alueella, yhtenä niistä psyykkinen hyvinvointi. Ihmisen psyykkinen hyvinvointi voidaan määritellä laajasti. Psyykkiseen hyvinvointiin kuuluvat itsensä arvostaminen, myönteinen suhtautuminen muihin ihmisiin, hyvällä tuulella oleminen sekä itsensä ja ympäristönsä kanssa sovussa oleminen. Psyykkistä hyvinvointia tutkitaan nykyään kouluviihtyvyyden, myönteisen minäkäsityksen, fyysisen pätevyuden kokemisen, elämäntaitojen tunteen ja optimaalisen suoritusmielialan näkökulmasta. (Ojanen & Liukkonen 2017, 215–216.) Baughman, Garst ja Fuhrman (2009) tutkivat leirin aikaansaamia vaikutuksia nuorten hyvinvointiin. Tutkimuksen mukaan leiri lisäsi johdonmukaisesti nuorten elämäntaitoja seitsemällä eri osa-alueella, joista tasaisimmin työvastuun jakamisessa ja omista tavaroista huolehtimisessa. Muun muassa leiriläisten taidoissa oma-aloitteisuudessa, vastuun ottamisessa omista tekemisistä, onnistumisten ja epäonnistumisten käsittelyssä ja muiden ihmisten mielipiteiden kuuntelemisessa paranivat leirin myötä. (Baughman, Garst & Fuhrman 2009.)

Garstin ja Whittingtonin (2020) mukaan leirin nuorille antamia merkittäviä kokemuksia ovat osallistuminen leirin aktiviteetteihin, leirillä vietetty vapaa aika ja vapaalla ajalla olevat valintamahdollisuudet, leirin erilaiset traditiot ja ajanvietto leirillä saatujen uusien kaverien kanssa. Leiriläiset kokivat merkityksellisinä leirikokemuksina myös itsevarmuuden ja itsetuntemuksen kasvamisen sekä ystävystymisen uusien ihmisten kanssa. (Garst & Whittington 2020, 315–317.) Leiriläisten vanhempien mukaan leiri sai aikaan lasten ja nuorten positiivista kehitystä muun muassa myönteisessä minäkuvassa, ystävien saamisessa, ympäristötietoisuudessa, itsenäisyydessä ja vertaissuhteissa (Henderson, Whitaker, Bialeschki, Scanlin & Thurber 2007, 1002–1004).

Yksi liikuntaan painottuvien leirien tehtävistä on paitsi lisätä lasten ja nuorten mahdollisuuksia liikunnalliseen ajanviettoon, myös lisätä heidän innostustaan ja myönteistä asennettaan liikuntaan ja erilaisten liikuntalajien harrastamiseen. Liikunnan merkitys monien

yleisten sairauksien ja oireiden ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa on suuri. Sopivalla liikuntamäärällä on terveyttä ja toimintakykyä edistävä vaikutus ja toisaalta liikunnan puute aiheuttaa terveydellisiä vaaroja ja haittoja. (Tammelin 2013, 54.) Fyysisellä aktiivisuudella ja hyvillä motorisilla taidoilla on todettu olevan positiivisia vaikutuksia oppimiseen (Kantomaa, Tammelin, Demakakos, Ebeling & Taanila 2010; Mäntylä, Tammelin, Asunta, Salin, Sneck, Palomäki & Syväoja 2022; Syväoja, Kankaanpää, Joensuu, Kallio, Hakonen, Hillman & Tammelin 2019). Huutilaisen (2019, 82–87) mukaan liikunta auttaa keskittymään ja iloitsemaan oppimisesta, lievittää stressiä ja ahdistusta, parantaa unen laatua, kohottaa mielialaa ja lisää motivaatiota. Lisäksi vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja runsaan fyysisen passiivisuuden on todettu olevan yhteydessä lasten ylipainoon (Haapala, Väistö, Lintu, Eloranta, Lindi & Lakka 2017, 110).

Omaehtoista liikuntaa on Suomessa perinteisesti harrastettu paljon ohjattuun liikuntaan verrattuna (Laakso ym. 2007, 51). Vuoden 2022 tilannetta kartoittaneessa LIITU-tutkimuksessa kuitenkin todettiin erityisesti omaehtoisen liikkumisen ja seuraharrastamisen vähentyneen (Martin ym. 2023, 21–23). Kun pyritään lisäämään lasten ja nuorten liikkumista, on hyvä tietää siihen vaikuttavista tekijöistä. Nuorten liikkumiseen yhteydessä olevat tekijät voidaan jaotella kolmeen ryhmään. Yksilöllisiin tekijöihin kuuluvat muun muassa ikä, sukupuoli, biologiset tekijät (painoindeksi), psyykkiset tekijät (minäkäsitys) ja fyysinen kunto. Sosiaalisen ympäristön tekijöitä ovat perhe, kaveripiiri, perheen sosiaalinen asema ja nuoren oma koulutus. Fyysisen ympäristön tekijöihin kuuluvat asuinpaikan maantieteellinen sijainti ja ympäristön tarjoamat liikuntamahdollisuudet sekä esimerkiksi sääolosuhteiden kaltaiset tekijät. (Laakso, Nupponen & Telama 2007, 56–60.) Liikuntaleirin vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvoinnin eri osa-alueisiin tutkittaessa on havaittu muun muassa leiriläisten fyysisen aktiivisuuden kasvaneen. Fyysisen aktiivisuuden lisääntyminen tuo mukanaan hyötyjä lihavuuden, diabeteksen ja kroonisten sairauksien ehkäisemisessä. (Barnett ym. 2018.) Agans ym. (2022) ovat tutkimuksessaan havainneet kesäleirien mahdollisuuden fyysisen aktiivisuuden lisäämisessä, omien kykyjen ja mieltymysten ymmärtämisessä sekä asenteiden paranemisessa liikunnan harrastamista kohtaan.

Suomessa järjestetään vuosittain lukuisa määrä liikuntaan painottuvia leirejä, joiden järjestäjinä toimivat esimerkiksi kunnat ja järjestöt sekä liikunta- ja urheiluseurat.

Liikuntaseurojen järjestämällä leireillä ohjelma voi painottua yksittäiseen liikuntalajiin tai olla monipuolinen yhdistelmä eri lajeja. Lasten ja nuorten liikkumattomuuden vähentämiseksi on tärkeää saada heidät innostumaan liikunnan harrastamisesta. Kaikilla toimintaympäristöillä ja niissä toimivilla aikuisilla on oma rooli ja vastuu liikkumisen edistämässä eikä se ole pelkästään liikuntaseurojen vastuulla (Kokko ym. 2023). Liikuntaseurat tekevät paikallistasolla näkyvää työtä lasten ja nuorten aktivoimiseksi liikunnan pariin. Yksi vuoden 2022 tilannetta kartoittaneessa LIITU-tutkimuksessa esiin noussut syy urheiluseuratoimintaan osallistumattomuudelle oli se, ettei itselle sopivaa tai kiinnostavaa lajia ollut löytynyt (Blomqvist ym. 2023, 92). Vuoren (2016, 159) mukaan lasten ja nuorten terveyttä edistävästä liikunnasta esitettyjen näkemysten mukaan lapsille ja nuorille tarjotun liikunnan tulisi vastata heidän toiveitaan, tarpeitaan ja mahdollisuuksiaan, koska se vaikuttaa ratkaisevasti liikunnan harrastamisen määrään.

Liikuntaan hyvin motivoitunut lapsi tai nuori harrastaa liikuntaa vapaa-aikanaan ja valitsee muussakin elämässään liikunnallista elämäntapaa tukevia toimintatapoja (Liukkonen & Jaakkola 2017, 131). Motivaation säilymiseksi liikunnan on tuotettava lapsille ja nuorille myönteisiä kokemuksia ilon, jännityksen, onnistumisen, menestymisen ja toveruuden muodossa, ei pakotettuna tai rationaalisin perustein perusteltuna. Pakotettuina tai rationaalisin perustein perusteltuna nuoria ja lapsia ei välttämättä saada liikkumaan. (Vuori 2016, 159.) Liikuntaleirillä voidaan esitellä monipuolisesti erilaisia lajeja ja mahdollistaa niihin osallistuminen kiinnostuksen lisäämiseksi ja lajeihin tutustumiseksi. Onnistuneella liikuntaleirillä mahdollistetaan Vuoren (2016) esittämien myönteisten kokemusten saaminen ja sitä kautta liikunnan harrastamisen lisääminen ja siihen motivoituminen.

Liikuntaleiri tarjoaa lapselle mahdollisuuden pidempiaikaiseen ohjattuun liikuntaan leiriympäristössä. Ketolan mukaan leiri on monipuolisen toiminnan väline, joka tarjoaa kokonaisvaltaista kasvatusta ja yhdessäoloa, antaa paljon mahdollisuuksia oma-aloitteiseen tekemiseen ja toimintaan sekä uuden oppimiseen, itsenäistää ja lisää lasten sosiaalisuutta. (Ketola 2002, 51.)

2.2 Liikuntapedagogiikka ja liikuntakasvatus leiritoiminnassa

Liikuntapedagogiikka voidaan määritellä sekä liikuntakasvatusta että liikunnan opetusta ja oppimista tutkivaksi tieteenalaksi (Jaakkola, Liukkonen & Sääkslahti 2017; Laakso 2007). Laakson (2007) mukaan käsite on laaja, sillä liikuntapedagogiikka sisältää paitsi koulussa tapahtuvan mutta myös koulun ulkopuolella tapahtuvan liikunnan opetuksen. Liikunta tarkoittaa tarkoituksellista fyysistä aktiivisuutta, joka saa aikaan energiankulutuksen kasvua. Kun käsite liikunta laajennetaan liikuntaharrastukseksi, siihen sisältyvät toiminnan vapaaehtoisuus ja toiminnassa koettavat elämykset. (Laakso 2007, 16–18.)

Liikunnan harrastamiselle on olemassa selkeitä yhteiskunnallisia ja yksilöä koskevia perusteluja ja näin ollen liikuntaan kasvattaminen tulisikin nähdä yhtenä keskeisistä kasvatustavoitteista. Yhteiskunnallisia perusteita ovat muun muassa fyysisestä toimintakyvystä ja hyvinvoinnista huolehtiminen, mutta kaikki eivät silti harrasta liikuntaa pelkästään terveyden vuoksi, vaan tavoitteena voivat olla myös sosiaaliset tai esteettiset kokemukset. (Laakso 2007, 18–23.) Liikuntaharrastuksen vaikuttavuuden kannalta tutkittuna lapsuuden ja nuoruuden liikuntaharrastuksen ja korkean fyysisen aktiivisuuden on todettu ennustavan merkittävästi liikunnan harrastamisen ja fyysisen aktiivisuuden todennäköisyyttä aikuisena (Telama, Xiaolin, Viikari, Välimäki, Wanne & Raitakari 2005).

Liikuntaleirillä saatujen myönteisten liikuntakokemusten varmistaminen edellyttää hyvin suunniteltua ja ohjattua leiritoimintaa. Leiriohjaajan pedagogiset taidot, ryhmän hallinta ja vuorovaikutustaidot vaikuttavat leiriläisten kokemuksiin ja voivat heijastua liikunnan ja lajimuodon harrastamiseen myöhemmin, joten leiriohjaajalla on hyvä olla tietoa myös liikunnan opettamisen pedagogiikasta. Leirillä ei ole kyse pelkästään oppisisältöjen tehokkaasta oppimisesta, mutta liikuntaleirillä tapahtuvan liikuntaharjoittelun ohjaamiseen voidaan soveltaa liikunnan opetuksen pedagogisia menetelmiä. Leirin ohjaajan on syytä noudattaa myös Jaakkolan ja Sääkslahden (2017, 305) ohjetta, jonka mukaan taitava opettaja pystyy muuttamaan opetusmenetelmää joustavasti tilanteen niin vaatiessa, koska taitavaa opettamista kuvaa tilanteeseen soveltuvimman opetustyylin käyttäminen.

Liikuntaleirin toimintojen ohjaaminen on vuorovaikutusta ohjaajan ja leiriläisten välillä. Vuorovaikutus opettamis-oppimisprosessissa tarkoittaa Jaakkolan ja Sääkslahden (2017, 304–305) mukaan sitä, että opettaja oppii tässä prosessissa myös itse ja oppijat oppivat toisiltaan, kun vuorovaikutus on monitahoista ja vastavuoroista. Kouluopetuksessa opettaja tuntee ryhmänsä ja pystyy soveltamaan useita eri tyylejä, mutta leirin osallistujat eivät aina ole ohjaajalle entuudestaan tuttuja, joten leirillä opettajakeskeisen tyylin soveltaminen on turvallisempi ratkaisu. Jaakkola ja Sääkslahti (2017, 318) jakavat opetustyyliä kahteen pääryhmään eli opettajakeskeisiin ja oppijakeskeisiin tyyleihin, joista opettajakeskeisessä opetustyyliässä ohjaaja tekee suurimman osan opettamiseen liittyvistä ratkaisuista ja ohjattavat hyödyntävät ohjaajan tietoja ja taitoja opeteltavasta asiasta.

Onnistuneen leiriliikunnan järjestämiseksi voidaan soveltaa samoja ohjeita kuin koululiikunnan oppitunnin suunnittelussa. Kuuselan ja Kasken (2017, 345) mukaan onnistunut tunnin organisointi vaatii riittävää etukäteissuunnittelua, jossa huomioidaan tunnin tavoitteet, opetusmenetelmät ja aikataulut sekä sosioemotionaaliset tekijät eli huomioidaan niin yksilöt kuin koko ryhmä toiminnan tavoitteiden mukaisesti. Leirin ohjaajalle yksilön ja ryhmän toiminnan huomioon ottaminen etukäteissuunnittelussa asettaa haasteita, jos kaikki leiriläiset ovat ohjaajalle ennestään tuntemattomia. Tähän ohjaajan onkin syytä soveltaa Kuuselan ja Kasken (2017) ohjetta toiminnan aloittamisesta tutustumisharjoituksilla ja erilaisten pienryhmiin tai pareihin jaon tapojen suunnittelusta. Kun etukäteissuunnittelussa huomioidaan ja ratkotaan mahdolliset haasteet, leiriläiset saavat kokemuksen siitä, että leiriryhmässä on turvallista kokeilla, oppia uutta sekä yrittää ja erehtyä, mutta silti iloita yhdessä liikkumisesta (Kuusela & Kaski 2017, 345). Ohjaajan on oleellista kannustaa osallistujia kokeilemaan ja haastamaan itsensä sekä tekemään jokaisen oman kokemuksen ja taitotason mukaisia liikuntasuoritusvariaatioita. Leiriläisten lähtökohdat suoritusten tekemiseen ovat yksilöllisiä, sillä heidän liikunta- ja motivaatiokokemuksensa voivat olla hyvin erilaisia. (Jaakkola & Sääkslahti 2017, 316.) Liikuntaryhmien ohjaajat pyrkivät omalla työllään edistämään fyysisesti aktiivista elämäntapaa ja yksittäisetkin positiiviset kokemukset liikunnassa tukevat sisäisen motivaation kehittymistä sitä kohti (Jaakkola ym. 2017, 13).

2.3 Lasten ja nuorten leirien järjestäjiä Suomessa

Lasten ja nuorten leiritoiminta Suomessa on osa kasvatuksellista ja yhteisöllistä toimintaa, jossa yhdistyvät oppiminen, osallisuus ja vapaa-ajan elämykset. Leireillä tuetaan lasten ja nuorten hyvinvointia sekä fyysisen aktiivisuuden että sosiaalisten taitojen kehittämisen kautta. Vakiintuneita lasten leirien järjestäjiä Suomessa ovat muun muassa seurakunnat, Suomen Partiolaiset, Lastenliitto ry ja Lasten Kesä ry, joilla jokaisella on oma erityinen lähestymistapansa leiritoimintaan. Seurakuntien leirit tarjoavat monille lapsille ja nuorille mahdollisuuden osallistua yhteisöllisiin kokemuksiin kristillisen arvopohjan mukaisesti, ja ne ovat vakiintuneet osaksi kesälomatoimintaa eri puolilla maata (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2024). Suomen Partiolaiset järjestävät vuosittain lukuisia leirejä, joissa keskeistä on luontokasvatus, itseohjautuvuus ja ryhmätyötaidot (Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter 2016). Lastenliitto ry puolestaan keskittyy monipuoliseen ja saavutettavaan leiritoimintaan, joka edistää lasten ja nuorten aktiivista osallistumista sekä leikin kautta tapahtuvaa oppimista (Lastenliitto ry 2024). Leiri voi olla myös osa ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä, kuten Lasten Kesä ry:n leiritoiminta (Lasten Kesä Ry 2025). Nämä tahot ovat esimerkkejä laajamittaisesta leiritoiminnasta, joka tukee monin tavoin lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Edellä mainitut tahot on valittu esimerkeiksi leirijärjestäjistä niiden verkkosivuillaan ilmoittaman laajan ja vakiintuneen toiminnan perusteella.

Lapsi- ja varhaisnuorisojärjestö Lastenliitto on yksi leiritoimintaa Suomessa tarjoava valtakunnallinen taho. Järjestön tarkoituksena on järjestää niin lapsille ja nuorille kuin koko lapsiperheille mukaansa tempaavaa ja innostavaa harrastus- sekä vapaa-ajantoimintaa. Toimintaa pyritään mahdollistamaan niin, että osallistuminen olisi mahdollisimman matalakynnyksistä. Mahdollisimman hyvän saavutettavuuden takaamiseksi maantieteellisesti toimintaa järjestetään ympäri Suomea. Pääasiallisena toimintamuotona ovat kerhot sekä leirit. Lastenliiton leirien tarkoituksena on olla kivaa, kokemusrikasta ja riemukasta yhdessä tekemistä. Leirejä tarjotaan erityisesti koulujen loma-aikoina niin päivä- kuin yöleireinä. Pituudeltaan leirit ovat pääasiallisesti viiden päivän pituisia, syys- ja talvikaudella leirien pituudet voivat olla lyhyempiä. Leiritoiminnan sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan avulla Lastenliitto tukee vanhempia työn sekä perheen yhteensovittamisessa. Lastenliiton keskeisimmät arvot ovat reiluus, välittävyys, rohkaisevuus ja lapsilähtöisyys. Nämä arvot

näkyvät osallistujien, ohjaajien ja vapaaehtoisten arjessa. Lastenliitto ry saa vuosittain avustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä. (Lastenliitto ry 2024.)

Rippikoululeirit ovat osa suomalaista nuorisokulttuuria ja niitä järjestetään hyvin monimuotoisesti vaellusleireistä tavanomaisiin leirikeskusleireihin (Kinanen 1997, 205). Rippikoulun vaihtoehtona nuorille on tarjolla myös Prometheus-leirejä, jotka ovat uskonnottomia aikuistumisleirejä (Eskelinen & Lundbom 2019, 38). Suomen evankelisluterilaisen kirkon tunnetuin leirimuoto on rippileiri. Rippileireillä järjestetään suurin osa rippikouluun sisältyvästä opetuksesta. Tavallinen rippileiri nykypäivänä järjestetään leirikeskuksissa eri puolilla Suomea. Leiripäivän aikana ehditään viettää paljon aikaa yhdessä, laulaa, nauraa, syödä hyvin ja osallistua iltaohjelmaan. Leirin tarkoituksena on päästää nuori tekemään, kokemaan ja pohtimaan itsenäisesti. Nykypäivänä moni seurakunta järjestää myös harraste- ja teemarippileirejä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi vaellus-, laskettelu- ja purjehdusrippileirit. Lisäksi eri seurakunnissa järjestetään urheilupainotteisia rippileirejä sekä ympäristörippileirejä. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2024.)

Suomen Partiolaiset –Finlands Scouter ry:n toimintaan kuuluu olennaisena osana luonnossa toimiminen. Partiotoiminnan retket, leirit ja maastokilpailut opettavat lapsille ja nuorille ryhmässä toimimista, kädentaitoja, luonnon tuntemusta ja selviytymistaitoja, jotka auttavat monessa muussakin tilanteessa. Partio toteuttaa kasvatusta ja se käsittää kaiken sen, mitä, miten ja miksi partioon osallistuvat lapset ja nuoret tekevät. Toiminta jakaantuu lippukuntiin, joiden tehtävänä on ikäkausitoiminnan järjestäminen. Lippukuntien pyrkimys on muun muassa järjestää liikuntaleirejä, joiden lopputuloksena saadaan aikaan eheä kokonaisuus kaikkien kannalta. Lippukuntien tulee huomioida monia asioita, mutta läpileikkaavana teemana toimii ikäkausien huomioiminen ohjelman suunnittelussa ja järjestelyissä. (Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter 2016.)

Perheiden hyvinvointia tukevaa, ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä leiritoiminnan muodossa tekevä Lasten Kesä ry on yleishyödyllinen järjestö, joka saa työhönsä rahoitusta sosiaali- ja terveysministeriöltä. Leirit ovat avoimia kaikille lapsille ja perheille, mutta perheet voivat saada hakemuksen perusteella niin sanottua lomatukea taloudellisin, terveydellisin tai sosiaalisin perustein. Lasten Kesä ry:n leirillä lapsille mahdollistetaan mukavaa toimintaa

turvallisten aikuisten kanssa samalla, kun perheen aikuiset voivat hengähtää lastenleirien aikana kotona tai keskittyä esimerkiksi työntekoon. (Lasten Kesä ry 2025.)

3 Pitkis-Sport

Pitkis-Sport on Kokemäen Pitkäjärvellä vuosittain järjestettävä liikuntaleiri, jolla on pitkä historia. Leirin juuret ulottuvat 1940-luvulle, jolloin Suomen Valtakunnan Urheiluliiton (SVUL) Satakunnan piiri järjesti valmennusleirejä nuorille kilpaurheilijoille. Ensimmäistä kertaa Pitkäjärveä kokeiltiin nuorisoleirin järjestämispaikkana jo kesällä 1952, mutta vakiintuneesti leiri siirtyi nykyiselle paikalleen vuonna 1967. Alun perin leiri tunnettiin nimellä Kokemäen leiri, kunnes vuonna 1976 se sai virallisesti nimen Pitkis-Sport. Nimi rekisteröitiin patentti- ja rekisterihallituksessa vuonna 2002 ja hyväksyttiin lopullisesti vuonna 2003. Leirin taustalla on vahva nuorisajohtajakoulutuksen perinne. Ensimmäiset nuorisajohtajat koulutettiin SVUL:n Satakunnan piirissä jo 1940-luvun lopulla, mutta säännöllinen ja järjestelmällinen koulutus alkoi vuonna 1963. Tämä koulutustoiminta syntyi tarpeesta saada lisää päteviä ohjaajia suuren urheilijamäärän tueksi.

Nuorisajohtajakoulutuksesta kehittyi leirin kantava voima ja olennainen osa sen toimintaa, minkä vuoksi Pitkis-Sportin viralliseksi perustamisvuodeksi on määritelty 1963. Vuosien saatossa Pitkis-Sport on laajentunut ja muovautunut kattamaan nuorisajohtajakoulutuksen lisäksi erilaisia lajileirejä sekä liikuntaleirejä, tarjoten monipuolisia liikuntakokemuksia lapsille ja nuorille. (Pitkis-Sport liikuntaleirin historia 1963–2013.)

1980-luvun lopulla SVUL Satakunnan piiri pohti Pitkis-Sportin jatkoa, mutta leirin tarpeellisuus vahvistettiin nopeasti ja kehittämiseen alettiin panostaa. Vuonna 1988 leiri järjestettiin poikkeuksellisesti Porissa Satakunnan kisojen yhteydessä. Liikuntajärjestöjen uudistuksessa vuonna 1993 Pitkis-Sport siirtyi Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n (LiikU) järjestettäväksi, mikä turvasi sen jatkuvuuden. Leirin rakenne (avajaiset, ruokailut, liikunta, yhteisohjelmat) on säilynyt pitkälti samana, mutta osallistujamäärät ovat vaihdelleet. Vuonna 1997 LiikU palkkasi leirin kehittämiseen päätoimisen työntekijän, minkä ansiosta on voitu parantaa leirin monipuolisuutta, turvallisuutta, ensiapupalveluiden kehittämistä, vapaaehtoisten huomioimista, markkinoinnin tehostamista sekä palautteen keräämistä ja hyödyntämistä. Tavoitteena on ollut varmistaa, että jokainen leiriläinen saa tarvitsemansa tuen ja palvelut silloin, kun niitä tarvitsee – myös suuren osallistujamäärän keskellä. Leirin onnistuminen perustuu myös osaavaan ja sitoutuneeseen johtoryhmään, jossa jokaisella on omat vastualueensa. Johtoryhmä jakaa ja perehdyttää ohjaajansa sovittuihin

toimintamalleihin ja kehittää leirin toimintaa pitkäjänteisesti. Tämä yhteistyö mahdollistaa sen, että Pitkis-Sport pysyy yhtenä Suomen suurimpana liikuntaleirinä. (Pitkis-Sport liikuntaleirin historia 1963–2013.)

Nykyisin leirille osallistuu vuosittain noin 700–800 lasta ja nuorta. Leiriläiset majoittuvat teltoissa Pitkäjärven lähimaastossa. Leiritoimisto sijaitsee Pitkäjärven vapaa-aikakeskuksen tiloissa ja alueella on myös muun muassa jäähalli, urheilukenttä, pesäpallokenttä, golfhalli, frisbeegolfrata ja uimaranta. Leiriläiset ovat pääosin 7–15-vuotiaita, mutta omia vaihtoehtoja löytyy myös alle kouluikäisille, perheille, nuorille ja erityistukea tarvitseville. Viime vuosina leiriläisillä on ollut valittavana yli 40 lajivaihtoehtoa, joiden lisäksi leirillä esitellään parikymmentä muuta liikuntamuotoa. Osallistujat tutustuvat leirin aikana ainakin kolmeen eri liikuntalajiin, jolloin monipuolisen lajeihin tutustumisen kautta on tarkoitus saada leiriläiset jatkossakin viihtymään liikunnan parissa. Leirille osallistuminen on matalan kynnyksen toimintaa, sillä osallistujilla ei tarvitse olla aiempaa kokemusta lajista, eikä heidän tarvitse kuulua urheiluseuraan. Leirillä toimii kouluttajina ja muina vapaaehtoistoimijoina noin 200 henkilöä, joiden ansiosta leiri on mahdollista järjestää. (Pitkis-Sport 2024.)

3.1 Pitkis-Sportin järjestäjä Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry

Pitkis-Sport liikuntaleirin järjestäjä Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry LiikU markkinoi leiriä Suomen suurimpana monipuolisen liikunnan leirinä, jolla koetaan yhteisöllisiä leirielämyksiä ja saadaan uusia kavereita sekä ainutlaatuisia kokemuksia telttamajoituksesta, yhteisohjelmista ja leiritunnelmasta turvallisessa ympäristössä. Pitkis-Sportilla on nykyisin leirin aikana kaikkiaan lähes tuhat osallistujaa leiriläiset ja vapaaehtoiset yhteenlaskettuna. LiikU ry:n järjestämänä koulutetut ohjaajat ja vapaaehtoiset takaavat kaikille turvallisen leirikokemuksen. (Pitkis-Sport 2024.)

Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry eli LiikU on yksi Suomessa toimivista viidestätoista liikunnan aluejärjestöstä, joiden perustehtävänä on edistää suomalaisten hyvinvointia liikunnan avulla. Aluejärjestöjen tehtävänä on lisäksi varmistaa suomalaisen liikuntakulttuurin elinvoimaisuutta ja monipuolisuutta erityisesti paikallisella tasolla. Liikunnan aluejärjestöt edistävät liikunta- ja urheilutoimijoiden sekä vapaaehtoistoiminnan

yleistä arvostusta ja niiden toimintaedellytyksiä. Aluejärjestöt kouluttavat alueillaan lasten kanssa työskenteleviä, seuratoimijoita ja työyhteisöjen ihmisiä liikuttamaan muita ja liikuttavat kaikenikäisiä suomalaisia. (Liikunnan aluejärjestöt 2024.)

LiikU ry kannustaa kaikkia liikkumaan järjestämällä muun muassa erilaisia kampanjakokonaisuuksia Lounais-Suomen alueen asukkaille. Erityisesti lapsille ja nuorille kohdennettu Pitkis-tapahtumakokonaisuus on LiikU ry:n järjestämä. Pitkis-tapahtumia ovat Pitkis-Sport liikuntaleirin lisäksi Mini-Pitkis, Pitkis-Kiertue ja Pitkis-Seikkailu. Mini-Pitkis on yksittäinen, koulujen loma-ajoilla toteutuva liikuntapäivä alakouluikäisille ja heidän perheilleen. Liikuntapäivä sopii kaiken tasoisille liikkujille. Pitkiskiirtue tapahtuu koulujen liikuntapaikoilla koulupäivän aikana ja sitä on järjestetty yhteistyössä satakuntalaisten urheiluseurojen kanssa. Tavoitteena on esitellä liikuntalajeja, joiden harrastamiseen vapaa-ajalla lapset voivat innostua. Pitkis-Seikkailu on monimuotoinen liikuntatapahtuma, jonka suunnittelussa ja toteutuksessa yhteistoimintatehtävät ovat keskiössä. (Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu 2024.)

3.2 Pitkis-Sport lasten liikuntaleiri kesällä 2024

Viisipäiväinen Pitkis-Sport järjestettiin Kokemäen Pitkjärvellä ja lähiympäristössä 1.–5.7.2024. Leirin teemana vuonna 2024 olivat olympialaiset. Leirin johtajan Jukka Paleniuksen mukaan olympia-aatteen yhteisöllisyys, suvaitsevaisuus, kunnioitus ja yhdenvertaisuus sopivat myös Pitkis-Sportin henkeen ja arvoihin. Paleniuksen mukaan yhteisöllisyys on osa leirin vetovoimaa ja yhdessä tekeminen saa osallistujat tulemaan leirille vuosi toisensa jälkeen. Vuonna 2024 leiriläisille oli alkujaan tarjolla 40 erilaista liikunta- tai toimintaryhmävaihtoehtoa, mutta kaikki eivät toteutuneet vähäisen kiinnostuksen takia. Toteutuneet toimintaryhmät ja niiden kohderyhmät on esitetty taulukossa 1. (Pitkis-Sport 2024.)

Taulukko 1. Pitkis-Sport liikuntaleirin toiminta- ja kohderyhmät sekä ryhmiin osallistuneiden määrät kesällä 2024.

Toimintaryhmä	Kohderyhmä (ikä, erityishuomiot)	Osallistujamäärä
Autourheilu	9–14	35
Budo	7–14	16
Cheerleading	9–14	34
Eräseikkailu	12–15	27
Frisbeegolf	10–14	30
Futuuri (erityistukiryhmä)	9- tapauskohtainen	23
Jalkapallo	7–14	45
Jääkiekko	9–14	16
Koripallo	7–14	14
Liikuntaseikkailu	12–15	36
Luistelu	7–14	13
Lasten urheilukoulu	7–9	15
Maastopyöräily	10–14	22
Mailapelit	9–14	27
Melonta	7–14	20
Metsäseikkailu	7–9	19
Mixdance	7–9	10
Nuorisjohtaja	yli 15-vuotiaille	26
Nuorisoleiri	12–15	45
Pallopeli	7–12	20
Parkour	7–14	33
Perheliikunta	4–7, 6–8 ja aikuiselle	123 (mukana aikuisia)
Ratsastus	7–14	22
Salibandy	7–14	12
Seikkailu	9–12	34
Showdance	10–14	42
Spärrän päräys (ensiapu & selviytymistaidot)	9–14	18
Street dance	9–14	22
Taekwondo	7–14	9
Telinevoimistelu	7–12	29
Uinti	7–14	18
Yhteensä		855

Leirin turvallisuuden varmistamiseksi ja kaikille hyvän leirikokemuksen mahdollistamiseksi Pitkis-Sport -leirillä noudatetaan neljällä eri tasolla määriteltyjä sääntöjä. Laajimmat näistä ovat kaikille yhteiset säännöt, jotka ovat hioutuneet vuosien saatossa turvaamaan leirin onnistumista ja osallistujien myönteisiä kokemuksia. Yhteisten sääntöjen lisäksi jokainen lajileiri laatii omat vähintään kuuden kohdan pelisäännöt ja näiden sääntöjen laatimisessa myös lapset itse ovat mukana. Myös leirillä työskenteleviä vapaaehtoisia varten on laadittu omat pelisäännöt. Lisäksi kaikkia leiriin osallistuvia koskevat Pitkikselle kirjoitetut kohtaamisen pelisäännöt. (LiikU Pitkis-Sport 2024.)

Leirin yleissäännöissä käsitellään luontoa leirimaaston haavoittuvuuden kannalta, käyttäytymistä ja leirialueella kulkemista sekä ruokailua ja siisteyttä. Leirialue sijaitsee Pitkäjärven rannalla ja sen läheisyydessä sijaitsevat yleinen karavaanarialue sekä yksityisomistuksessa oleva vapaa-ajan keskus, joten säännöissä määritellään leirialueen rajat myös näiden osalta. Turvallisuusasioista säännöissä ohjeistetaan uimiseen liittyvät turvallisuusasiat sekä turvatunti, jonka aikana ohjaajat käyvät lasten kanssa läpi muun muassa leirisäännöt sekä ensiapuun ja evakuointiin liittyvät asiat. Uimisen turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota, sillä kahdesta lapsesta muodostetaan etukäteen uimapari, joiden on oltava yhdessä koko uimisen ajan ja joista toisen pään on oltava veden pinnalla. Lisäksi ryhmän ohjaaja tekee turvaryhmälle uintivarauksen, ilmoittaa uimaan lähdön ja uimasta palaamisen. Leirillä rajoitetaan matkapuhelimen käyttö vain vapaa-ajalle ja ehdottomat kiellot koskevat tupakkaa, nuuskaa ja päihteitä. Sääntöjä rikkova henkilö puhutellaan ja voidaan myös lähettää leiriltä kotiin. (LiikU Pitkis-Sport 2024.)

Pitkis-Sport-liikuntaleirillä työskentelevien vapaaehtoisten pelisäännöissä korostetaan lasten tasavertaista kohtelua ja kehoitetaan vapaaehtoisia myös opastamaan lapsia tasavertaisuuteen. Vapaaehtoiset ovat esimerkkinä leiriläisille ja hyvä vapaaehtoinen määritellään positiiviseksi, aktiiviseksi, oikeudenmukaiseksi, rehelliseksi, uudistuvaksi, täsmälliseksi ja vastuuntuntoiseksi henkilöksi. Leirin toiminta on leikinomaista eli suoritusten tuloksia ei arvioida ja päätavoitteena on saada kaikki osallistujat liikkumaan. Vapaaehtoisten pelisäännöissä muistutetaan, että jos lapsilla on leirillä kivaa, he tulevat sinne uudestaan seuraavanakin vuonna. Pitkis-Sportilla toteutuu reilu peli ja kaikki kokevat yhdessä tekemisen iloa, kun jokaisella on mahdollisuus onnistua. Leirin tavoitteena on hyvä ilmapiiri ja

turvallisuus. Vapaaehtoiset noudattavat myös leirin yleisiä sääntöjä. (LiikU Pitkis-Sport 2024.)

Pitkis-Sport -leirillä noudatetaan kohtaamisen pelisääntöjä, joissa ensimmäisenä kehoitetaan olemaan läsnä ja pysähtymään tilanteeseen. Osallistujia muistutetaan hyvistä käytöstavoista sekä positiivisuudesta ja avoimuudesta. Leirillä uskalletaan kokeilla uusia asioita ja olla terveellä tavalla utelias. Kaiken kaikkiaan niin sanotun Pitkis-asenteen odotetaan näkyvän kaikessa toiminnassa, puhumisessa ja olemisessa. (LiikU Pitkis-Sport 2024.)

Ohjaajat ovat vastaanottamassa leirille saapuvia omissa lajileireissä, joissa telttamajoittuvat saman toimintaryhmän valinneet osallistujat. Jokainen lajileiri muodostaa alueella oman merkkinauhalla erotetun lajileirialueen. Alueelle kuljetaan leiriportin kautta ja aluetta ympäröivää merkkinauhaa ei saa ylittää. Lajileirialueelta löytyvät muun muassa pyykkinaru varusteiden kuivatteluun, yhteisalue kokoontumis- ja ajanviettopaikaksi sekä ilmoitustaulu tärkeiden yhteystietojen ja päivän ohjelmaa varten. Teltojen ulkopuolelle merkitään kyseisessä teltassa majoittuvien nimet. Oma lajileirialue lisää saman lajin valinneiden yhteenkuuluvuuden tunnetta, mutta vapaa-ajalla leiriläiset voivat vapaasti viettää aikaa muiden lajien osallistujien kanssa. (LiikU Pitkis-Sport 2024.)

Vuoden 2024 leirin päiväohjelmaan kuuluivat perinteiset lipunnostot ja -laskut alueen lippuaukiolla, johon kaikki lajileirit ryhmittäytyivät omille paikoilleen. Aloituspäivän avajaisiin marssittiin toimintaryhmittäin ja seremoniaan kuuluivat lipun- ja nimikylttien kantajat. Toisena leiripäivänä leiriläisille suoritettiin hienovarainen, ei nöyryytystä tai vaaratilanteita sisältänyt leirikaste. Viikon puolivälin vierailupäivänä ohjelmassa oli avoimien ovien periaatteella seurattavia ohjelmapiisteitä ja kaikille yhteinen iltajuhla, joihin paikalle saapuneet huoltajat ja muut vierailijat saivat osallistua. Viimeistä edellisen leiripäivän iltana leiriläisille järjestettiin disko läheisellä tanssilavalla. Viimeisenä leiripäivänä ohjelmassa olivat päättäjäiset, jonka jälkeen leiri purettiin ja siivottiin. Kaikkien ohjelmien osalta vapaaehtoisten ohjeissa korostetaan, että jos joku lapsista ei osallistu ohjelmaan ja jää lajileirialueelle, on vähintään yhden vapaaehtoisen jäätävä hänen kanssaan. (LiikU Pitkis-Sport 2024.)

4 Tutkimusongelmat

Leirit voivat tarjota lapsille ja nuorille ainutlaatuisen mahdollisuuden oppia uusia taitoja, vahvistaa sosiaalisia suhteita ja kokea elämyksiä turvallisessa ja ohjatussa ympäristössä. Leirikokemukset voivat vaikuttaa myönteisesti muun muassa itseluottamuksen, ryhmätyötaitojen ja itsenäisyyden kehittymiseen. Samalla leirit toimivat vapaa-ajan muotona, jossa yhdistyvät oppiminen, leikki ja yhteisöllisyys. Onkin tärkeää ymmärtää, mitkä tekijät vaikuttavat lasten ja nuorten päätökseen osallistua leirille, kuinka he itse kokevat oppimiskokemuksensa leirin aikana sekä miten he arvioivat leirin ja sen ohjaajien toimintaa.

Tässä tutkimuksessa pyrittiin syventämään ymmärrystä lasten ja nuorten leirikokemuksista. Tutkimuksessa selvitettiin, millaiset tekijät olivat yhteydessä leirille osallistumiseen, millaisia asioita lapset arvioivat oppineensa leirin aikana ja mitä mieltä he olivat leirin toteutuksen onnistumisesta sekä ohjaajien toiminnasta leirin aikana. Tarkastelun kohteena olivat myös mahdolliset erot iän, sukupuolen ja aiemman leiritaustan perusteella. Näin saatiin kokonaiskuva siitä, miten eri taustatekijät voivat vaikuttaa lasten kokemuksiin ja arvioihin. Tutkimuksessa vertailtiin vastausten jakaumia ja vastauskeskiarvoja edellä mainittujen taustamuuttujien perusteella. Tutkimuskysymykset olivat:

1. Millaisten eri tekijöiden lapset ja nuoret arvioivat vaikuttaneen siihen, että he osallistuivat leirille?
2. Millaisia asioita lapset ja nuoret arvioivat oppineensa leirillä?
3. Mitä mieltä lapset olivat leirin toteutuksen onnistumisesta ja ohjaajien toiminnasta?

Varsinaisten tutkimusongelmien lisäksi raportoidaan kyselystä saatuja muita tuloksia, jotka ovat hyödyksi leirin järjestäjälle. Vastausaineistosta saatiin tietoa leiriläisten kaverisuhteista, seuraharrastuneisuudesta, leirille valitun lajin tai toimintaryhmän tuttuudesta ja harrastamisesta jatkossa sekä aikomuksesta tulla leirille uudestaan seuraavana vuonna.

5 Tutkimusmenetelmät

5.1 Aineiston keruu

Tutkimuksen empiirinen osuus toteutettiin heinäkuun ensimmäisen viikon aikana Pitkis-Sport lasten liikuntaleiriviikolla Kokemäen Pitkäjärvellä. Tutkimuksen toteuttamisesta ja sisällöstä sovittiin yhteistyössä liikuntaleiriä järjestävän LiikU ry:n edustajien kanssa. He auttoivat hoitamaan huoltajilta pyydetty tutkimusluvut leirille saapumisen yhteydessä (liite 1).

Tutkimuksen osallistujina olivat leirille osallistuneet lapset ja nuoret. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä, koska se koettiin toimivammaksi ja tehokkaammaksi vastauksien saamiseksi mahdollisimman suurelta osalta leiriläisiä. Kvalitatiivisilla menetelmillä ei olisi kiireisen leiriohjelmarakenteen vuoksi ehditty esimerkiksi haastattelemaan kahden haastattelijan voimin riittävän suurta määrää osallistujia.

Leirin järjestäjien suosituksesta aineistoa kerättiin kahtena eri leiripäivänä, jotka valikoituivat leiriohjelman kannalta suotuisimmiksi. Järjestäjät suosittelivat, että aineistoa ei kerättäisi vierailupäivänä, jolloin leirille saapuivat myös lasten vanhemmat ja muut vierailijat.

Aineistoa ei myöskään haluttu kerätä heti leirin ensimmäisenä päivänä, jotta lapsille olisi jo ehtinyt muodostua mielipiteitä leiriltä. Leirin viimeinen päivä olisi ollut myös lapsille liian kiireinen päätöstilaisuuden ja leirin purkamisen takia, jolloin aineistonkeruupäiviksi valikoituivat leirin toinen ja neljäs päivä.

Tutkimusaineiston keruu toteutettiin digitaalisesti Webropol-sovelluksella. Kyselylomake esitettiin kahden vapaaehtoisen kohdeikäryhmään kuuluvan henkilön toimesta.

Vapaaehtoisilta esitestaajilta saatiin palautetta lomakkeen selkeydestä ja toimivuudesta.

Lomakkeen esitestaajilla ei ollut ongelmia lomakkeen täyttämässä ja kysymysten ymmärtämisessä, joten saadun palautteen perusteella kyselylomake hyväksyttiin käytettäväksi. Kyselyyn vastattiin eräältä Kokemäellä sijaitsevalta koululta lainaksi saaduilla tablettitietokoneilla, joita oli käytössä kymmenen kappaletta. Kyselypäivien sään ollessa suotuisa tablettitietokoneiden käyttö leiriympäristössä onnistui hyvin niiden helpon liikuteltavuuden ja lapsille tutun käyttöliittymän ansiosta. Tutkimuksen tekijät avasivat laitteille valmiiksi tyhjän vastauslomakkeen, jolloin vastaajat pääsivät helposti heti täyttämään lomaketta.

Kysely (liite 2) koostui väittämistä ja vertailevista kysymyksistä, joiden teemana oli muun muassa leirille valittu oma laji ja siihen liittyvät taidot, muut leirillä mahdollisesti opitut uudet taidot, harrastuneisuus leirin ulkopuolella, kaverit sekä turvallisuus leirillä. Lomakkeen kysymysten aihepiiri kehitettiin yhteistyössä leirin järjestäjien kanssa. Kysymyksiä laadittiin ja muokattiin yhteistyöpalaverissa saadun palautteen perusteella. Osa kysymyksistä oli monivalintoja ja osa Likert-asteikkollisia. Osallistujia motivoitiin vastaamaan kyselyyn kertomalla, että jokainen vastaus on tutkijoille merkittävä. Pieni osa nuorimmista vastaajista ei kyennyt lukemaan kyselyä itsenäisesti tai koki lukemisen niin haastavaksi, että tutkimuksen tekijät lukivat kysymykset ja vastausvaihtoehdot heille ääneen.

Osallistujia tavoitettiin leirikeskuksen urheilukentältä, jossa oli samanaikaisesti käynnissä useampi eri toimintaryhmä, kuten jalkapalloa sekä hyppynaruhyppelyn esittelyä. Osallistujia saatiin vastaamaan kiertopistetyöskentelyn ja lajien toiminnan lomassa pidettyjen lyhyiden taukojen aikana. Lisäksi osa vastaajista tavoitettiin leirillä järjestetyn porrastetun lounaan aikana eri lajien leireistä. Lajien ohjaajien kanssa tehtiin yhteistyötä vastauksia kerätessä. Lajiohjaajat järjestivät tutkimuksen tekijöille ajan esittäytyä ja kertoa tutkimuksen tarkoituksesta sekä järjestivät lapsille aikaa lajitoiminnan ohessa vastata kyselylomakkeeseen.

Tutkimuksen empiirisessä vaiheessa käytettiin harkinnanvaraista otantaa. Tässä otannassa poimitaan tutkimukseen vastaavat henkilöt saatavuuden perusteella. (Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen 2014, 33.) Tähän päädyttiin, koska osa toimintaryhmistä lähti suorittamaan päivän leiriohjelmaansa leirialueen ulkopuolella oleville suorituspaikoille. Osa suorituspaikoista sijaitsi jopa 40 kilometrin etäisyydellä leirikeskuksesta. Mahdollisimman laajan vastaajajoukon tavoittamiseksi pyrittiin keräämään aineistoa sieltä, missä potentiaalisia tutkimukseen osallistujia oli mahdollisimman paljon tavoitettavissa. Täten aineiston keruupaikaksi valikoitui esimerkiksi urheilukenttä, jossa oli monta toimintaryhmää samanaikaisesti suorittamassa päivän ohjelmaa. Leirin aikataulullisten syiden vuoksi osa mahdollisista vastaajista jäi tavoittamatta. Aineistoa kerättiin lounasaikaan leiriytymisalueella, jossa lapset olivat tauolla teltoillaan tai syömässä lounasta. Osallistujia ei siis valittu esimerkiksi toimintaryhmän tai iän perusteella, vaan kaikki helpoimmin tavoitettavissa olevat vapaaehtoiset leiriläiset saivat osallistua kyselyyn. Vastaajille kerrottiin vastaamisen olevan vapaaehtoista ja heillä oli mahdollisuus keskeyttää vastaaminen missä vaiheessa tahansa.

Koko leirin osallistujamäärä oli noin 750 lasta ja nuorta. Kahden leiripäivän aikana tutkimukseen osallistui yhteensä 120 vastaajaa eli 16 prosenttia kaikista leiriläisistä. Vastaajista 60 oli tyttöjä ja 60 poikia, eli sukupuolijakauma meni tasan. Vastaajat olivat iältään 7–15-vuotiaita. Vastaajien ikäjakauma on esitetty taulukossa 2. Suurin osa vastaajista oli 10–13-vuotiaita. Taulukossa 3 on esitetty kyselyyn vastanneiden leiriläisten toimintaryhmävalinnat leirin aikana. Osa leiriläisistä oli valinnut leirille kaksi toimintaryhmää.

Taulukko 2. Tutkimuksen osallistujien ikäjakauma (n=120).

Ikä (v)	n	Osuus (%)
7	3	2,5
8	6	5,0
9	9	7,4
10	19	15,7
11	21	17,4
12	29	24,0
13	13	10,7
14	11	9,1
15	8	6,6
Yli 15	2	1,6
Yhteensä	120	100

Taulukko 3. Tutkimuksen osallistujien toimintaryhmävalinnat leirin aikana. Osalla vastaajista oli leirillä valittuna useita ryhmiä.

Toimintaryhmä	n	Osuus (%)
jalkapallo	29	24,2
seikkailu	26	21,7
frisbeegolf	20	16,7
cheerleading	14	11,7
nuorisajohtaja	12	10,0
luistelu	9	7,5
parkour	7	5,8
budo	5	4,2
salibandy	3	2,5
futuuri	2	1,7
jääkiekko	2	1,7
mixdance	2	1,7
taekwondo	2	1,7
autourheilu	1	0,8
eräseikkailu	1	0,8
koripallo	1	0,8
leiriseikkailupäivä	1	0,8
liikuntaseikkailu	1	0,8
maastopyöräily	1	0,8
mailapelit	1	0,8
melonta	1	0,8
metsäseikkailu	1	0,8
nuorisoleiri	1	0,8
pallopelit	1	0,8
perheliikunta	1	0,8
ratsastus	1	0,8
streetdance	1	0,8
telinevoimistelu	1	0,8
uinti	1	0,8
lasten urheilukoulu	0	0
spärrän päräys	0	0
Yhteensä	151	

Taustatietojen selvittämiseksi kyselylomakkeessa kysyttiin, kuinka mones leiriosallistuminen oli kyseessä. Viidesosa vastaajista oli leirillä jo vähintään neljättä kertaa, ensimmäistä kertaa leirillä olevia oli 42,2 prosenttia vastaajista, toista kertaa 23,3 prosenttia ja kolmatta kertaa 14,7 prosenttia. Taulukossa 4 on esitetty jakauma vastaajien osallistumiskerroista, sekä näiden osallistumiskertojen mukaisten ryhmien keski-ikä.

Taulukko 4. Kyselyyn vastanneiden leiriläisten Pitkis-sport leiriosallistumisten määrä ja keski-ikä.

Osallistumiskerta	n	Prosentti	Keski-ikä (v)
Ensimmäistä kertaa	49	42,2	11,0
Toista kertaa	27	23,3	10,7
Kolmatta kertaa	17	14,7	12,2
Neljättä kertaa tai enemmän	23	19,8	13,1
Yhteensä	116	100	11,6

5.2 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi toteutettiin SPSS-ohjelmistoa hyödyntäen. Ensimmäisenä vaiheena oli Webropol-lomakkeelta saadun datan siirtäminen SPSS-ohjelmistoon. Aineistosta poistettiin seitsemän vastaajaa, joilla lomakkeen täyttäminen oli jäänyt pahasti kesken tai ei ollut vastattu vähintään puoleen kysymyksistä. Tällöin lopulliseksi aineiston kooksi jäi 113 vastaajaa.

Tutkimuksessa tarkasteltiin leirille osallistumiseen vaikuttaneita asioita ja leirillä opittuja taitoja sekä leirin toteutuksen onnistumista ja ohjaajien toimintaa vertailemalla tuloksia iän, sukupuolen ja leiritaustan perusteella muodostettujen ryhmien välillä. Vertailua aiottiin tehdä myös seuraharrastamistaustan perusteella, mutta saatujen vastausten perusteella muodostuneiden ryhmien kokoerot olivat liian suuret. Tarkasteltavien asioiden jakaumat saatiin Webropol-sovelluksen raportointitoiminnosta. SPSS-ohjelmistolla saatiin selville ryhmien vastauskeskiarvot ja keskihajonnat kysymyksiin, joissa vastaus annettiin valitsemalla viisiportaisesta asteikosta sopiva vaihtoehto. Vastausryhmien vastauskeskiarvojen erojen analysoimiseksi tehtiin varianssianalyysijä (ANOVA). Varianssianalyysijä käytettiin vertailemaan ikäryhmien, sukupuolten ja osallistumiskertaryhmien välisiä eroja osallistumiseen vaikuttaneita asioita, leirillä opittuja uusia taitoja sekä leirin toteutuksen onnistumista ja ohjaajien toimintaa kartoittavien kysymysten keskiarvoissa. Iän perusteella tehtävää vertailua varten vastaajat jaettiin kolmeen ikäryhmään (7–10, 11–12 ja vähintään 13-

vuotiaat), koska tällöin saatiin tasakokoisimmat ryhmät. Leiritaustaryhmä määräytyi suoraan osallistumiskertaa koskevan kysymyksen perusteella.

Kyselylomakkeessa vastaajat arvioivat leirin aikana oppimiaan asioita viisiportaisella asteikolla. Kysymyksen “Kuinka paljon olet oppinut seuraavia asioita leirin aikana?” vastausvaihtoehdot olivat en lainkaan, vähän, kohtalaisesti, paljon ja erittäin paljon. Viisi arvioitavaa opittua taitoa olivat uudet taidot leirille valittuun toimintaryhmään liittyen ja terveelliset elämäntavat sekä kavereihin tutustumisen, ryhmässä toimimisen ja leirielämän taidot. Tästä aineistosta muodostettiin summamuuttuja kuvaamaan leirillä opittujen taitojen kokonaisuutta käyttäen summamuuttujassa kaikkia näitä edellä mainittuja leirillä opittuja taitoja mittaavaa viittä kohtaa. Summamuuttujan asteikko oli sama kuin yksittäisten kysymysten (1 = en lainkaan, 5 = erittäin paljon). Summamuuttujan luotettavuutta ja sen sisäistä yhtenäisyyttä arvioitiin käyttämällä Cronbachin alfakerrointa. Leirillä opituista asioista muodostetun summamuuttujan Cronbachin alfakerroin oli 0,83 eli suurempi kuin 0,70, joten summamuuttuja on sisäisesti yhtenäinen ja luotettava aineiston analysoimiseksi. Opittujen taitojen summamuuttujaa käytettiin korrelaatioanalyseissä, joilla selvitettiin iän, osallistumiskertojen ja harrastuneisuuden sekä opittujen taitojen välistä riippuvuutta.

5.3 Tutkimusetiikka

Tutkimuksessa noudatettiin tutkimuseettisiä lähtökohtia (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7–13). Aineistoa kerätessä varmistettiin, että jokainen tutkimukseen osallistuva tiesi toiminnan olevan täysin vapaaehtoista. Lisäksi varmistettiin, että jokainen osallistuja oli tietoinen oikeudesta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen missä tahansa vaiheessa.

Tutkimusaineistoa hyödynnettiin vain tämän tutkimuksen vaatimissa tarkoituksissa. Tutkimus toteutettiin hyödyntäen digitaalista Webropol-lomaketta. Ennen lomakkeen käyttöönottoa se esiteltiin sekä hankittiin tarvittavat tutkimusluvut. Koska tutkimuksen osallistujat olivat alaikäisiä, myös vanhemmilta kysyttiin lupa tutkimukseen osallistumiselle. Vastaaminen yllä mainittuihin lomakkeisiin oli täysin anonyymiä. Vastaamisen yhteydessä osallistujilla oli mahdollisuus tutustua tietosuojalomakkeeseen, joka varmisti osallistujien eettisten oikeuksien toteutumista. Näin kunnioitettiin jokaisen tutkimukseen osallistuvan yksityisyyttä.

Tutkimuksessa saatuja vastauksia ei voida yhdistää yksittäisiin henkilöihin, eikä

tutkimuksessa kysyty vastaajien henkilötietoja. Lomakkeen yhteydessä selvennettiin lisäksi, mihin tarkoituksiin vastauksia tullaan käyttämään. Datan analysoinnin vaiheessa noudatettiin tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksia ja seurattiin hyvää tieteellistä käytäntöä. Vain tämän tutkimuksen tutkijat pääsevät käsiksi kerättyyn aineistoon ja sitä säilytetään salasana- ja tunnistautumissuojauksen takana Webropol-ympäristössä. Analysoinnin jälkeen tutkimusdata tullaan tuhoamaan asianmukaisella tavalla opinnäytetyöaineiston pakollisen viiden vuoden säilytysajan umpeuduttua. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7–13.)

6 Tutkimustulokset

Tulososio on jaettu neljään osaan. Ensimmäisessä osassa tarkastellaan leirille osallistumiseen vaikuttaneita tekijöitä. Toisessa osassa selvitetään, millaisia uusia taitoja leiriläiset kokivat oppineensa leirin aikana. Tulososion kolmannessa osassa tarkastellaan leirin toteutuksen onnistumista sääntöjen ja turvallisuuden näkökulmasta sekä ohjaajien toimintaa. Näitä kaikkia analysoidaan jakaumien ja vastauskeskiarvojen lisäksi iän, sukupuolen ja leiritaustan perusteella jaettujen vastaajaryhmien vertailuna. Lopuksi esitellään muu leirin järjestäjiä palveleva kyselystä saatu tutkimustieto.

6.1 Leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät

Leirille osallistumiseen vaikuttaneita asioita mitattiin seitsemällä vaihtoehdolla: kaverit, mieleinen laji, aikaisempi hyvä kokemus Pitkis-Sport leiriltä, vanhempien kehoitus, leirin saavutettavuus, koululta saatu tieto leiristä ja muiden kertomat hyvät kokemukset. Näihin vaihtoehtoihin vastattiin viisiportaisella asteikolla (1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon, 5 = erittäin paljon).

Pitkis-Sport liikuntaleirille osallistumiseen vaikutti useimmiten vastaajalle valittavana ollut mieleinen laji, sillä 71,2 prosenttia vastasi tämän vaikuttaneen paljon tai erittäin paljon (taulukko 5). Kaikkien vastausten keskiarvo mieleisen lajin vaikutuksesta oli 3,75. Lähes kaksi kolmesta vastaajasta (66,1 %) koki helpon leirille tulemisen vaikuttaneen heidän osallistumiseensa (keskiarvo 3,63). Kavereiden vaikutus oli suuri tai erittäin suuri 60,2 prosentilla vastaajista. Vähiten leirille tulemiseen vaikutti kysytyistä vaihtoehdoista koululta saatu tieto leiristä, sillä 84,4 prosenttia vastaajista kertoi sen vaikuttaneen vähän tai ei lainkaan (kaikkien vastausten keskiarvo 1,50).

Taulukko 5. Vastausten jakauma, kaikkien vastausten keskiarvo ja keskihajonta leirille osallistumiseen vaikuttaneista tekijöistä (1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon, 5 = erittäin paljon, n = 113).

Leirille osallistumiseen vaikuttanut tekijä	Ei lainkaan (%)	Vähän (%)	Kohtalaisesti (%)	Paljon (%)	Erittäin paljon (%)	Yhteensä (%)	Kaikkien vastausten keskiarvo	Keskihajonta
Kaverit	6,2	16,8	16,8	29,2	31,0	100	3,59	1,31
Mieleinen laji	0,0	12,6	16,2	43,3	27,9	100	3,75	1,18
Aikaisempi hyvä kokemus Pitkisleiriltä	29,3	6,6	11,3	23,6	29,2	100	2,96	1,78
Leirille oli helppoa tulla	5,5	6,4	22,0	31,2	34,9	100	2,86	1,44
Vanhempien kehoitus	15,7	15,7	27,8	26,9	13,9	100	3,63	1,42
Koululta saatu tieto leiristä	70,6	13,8	4,6	10,1	0,9	100	1,50	1,07
Muiden kertomat hyvät kokemukset leiriltä	21,1	15,6	22,0	28,4	12,9	100	2,84	1,45

6.1.1 Leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät ikäryhmittäin

Leirille osallistumiseen vaikuttaneita tekijöitä verrattiin kolmessa ikäryhmässä (taulukko 6). Nuorimpien osallistujien (7–10-vuotiaat) leirille osallistumiseen vaikutti eniten leirillä valittavana ollut mieleinen toimintaryhmä (keskiarvo 3,62). Keskimmaisella ikäryhmällä (11–12-vuotiaat) vahvimmin leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät olivat kaverit (keskiarvo 3,66) ja mieleinen laji (3,64). Vanhimmassa ikäryhmässä (13-vuotiaat ja vanhemmat) leirin helppo saavutettavuus oli merkittävimmin vaikuttava syy leirille osallistumiselle (keskiarvo 4,06). Myös mieleisen lajin merkitys oli korkea (4,03). Kaikkien ikäryhmien kohdalla pienin vaikutus oli koululta saadulla tiedolla ja tämän merkitys väheni iän kasvaessa. Nuorimmassa ikäryhmässä keskiarvo oli 1,62, keskimmaisessa 1,50 ja vanhimmassa ikäryhmässä 1,38.

Taulukko 6. Eri ikäisten lasten arviot leirille osallistumiseen vaikuttaneista tekijöistä ja varianssianalyysin tulokset leirille tulemiseen vaikuttaneiden tekijöiden keskiarvojen eroista eri ikäryhmien välillä (n=112, vastausvaihtoehdot 1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon, 5 = erittäin paljon).

Pitkis-Sport leirille tulemiseen vaikuttanut tekijä	Ikäryhmä (v)			F	p
	7-10 (n=34)	11-12 (n=44)	13- (n=34)		
Kaverit	3,38	3,66	3,71	0,62	0,54
Mieleinen laji	3,62	3,64	4,03	1,38	0,26
Aikaisempi hyvä kokemus Pitkis-leiriltä	3,03	2,39	3,62	4,95	0,01
Vanhempien kehoitus	3,06	2,89	2,62	2,42	0,09
Leirille oli helppo tulla	3,50	3,39	4,06	0,81	0,45
Koululta saatu tieto leiristä	1,62	1,50	1,38	0,40	0,67
Muiden kertomat hyvät kokemukset leiriltä	2,85	2,91	2,74	0,14	0,87

Ikäryhmien vastauskeskiarvojen mahdollisia eroja tarkasteltiin varianssianalyysillä.

Yksittäisten tekijöiden varianssianalyysin tulokset on esitetty taulukossa 6. Ainoa osallistumiseen vaikuttaneista tekijöistä, jossa ikäryhmien keskiarvojen erot olivat tilastollisesti merkitseviä, oli aikaisempi hyvä Pitkis-leirikokemus ($F = 4,95$; $p = 0,01$).

Keskimmäisellä ikäryhmällä keskiarvo oli 2,39, nuorimmilla 3,03 ja vanhimmilla 3,62. Myös leirin saavutettavuuden kohdalla on löydettävissä eroa F-arvon ollessa 2,42 ($p = 0,09$).

6.1.2 Leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät sukupuolen mukaisten ryhmien perusteella

Vastaajien sukupuolen mukaan tarkasteltaessa tytöillä leirille tulemiseen vaikuttivat eniten mieleinen laji (vastausten keskiarvo 3,95, keskihajonta 1,03) ja kaverit (3,73; 1,24) (taulukko 7). Pojilla eniten osallistumiseen vaikutti leirin helppo saavutettavuus (keskiarvo 3,68, keskihajonta 1,43) ja mieleinen laji oli toiseksi suurin vaikuttava tekijä. Molemmissa ryhmissä vähiten vaikuttava tekijä oli koululta saatu tieto leiristä.

Taulukko 7. Pitkis-Sport leirille tulemiseen vaikuttaneet tekijät sukupuoliryhmittäin (n = 113, vastausvaihtoehdot 1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon, 5 = erittäin paljon).

Pitkis-Sport leirille tulemiseen vaikuttanut tekijä	Sukupuoli				F	p
	Tyttö (n=56)		Poika (n=57)			
	Keski-arvo	Keski-hajonta	Keski-arvo	Keski-hajonta		
Kaverit	3,73	1,24	3,45	1,36	1,35	0,25
Mieleinen laji	3,95	1,03	3,56	1,29	3,16	0,08
Aikaisempi hyvä kokemus Pitkis-leiriltä	3,00	1,86	2,91	1,72	0,07	0,79
Leirille oli helppo tulla	3,57	1,41	3,68	1,43	0,16	0,69
Vanhempien kehoitus	2,93	1,37	2,79	1,52	0,27	0,60
Koululta saatu tieto leiristä	1,66	1,18	1,34	0,94	2,54	0,11
Muiden kertomat hyvät kokemukset leiriltä	3,02	1,42	2,66	1,47	1,71	0,19

Eri sukupuolten välisiä mahdollisia eroja vastauskeskiarvoissa tarkasteltiin varianssianalyysillä. Leirille osallistumiseen vaikuttaneiden tekijöiden kohdalla ei tullut esiin merkitsevää eroa sukupuolten välisissä keskiarvoissa minkään yksittäisen väitteen kohdalla. Pienimmät p-arvot olivat mieleisen lajin ja koululta saadun tiedon kohdalla. Yksittäisten väitteiden varianssianalyysin tulokset on esitetty taulukossa 7.

6.1.3 Leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät leiritaustan perusteella

Leirille osallistumiseen vaikuttaneiden tekijöiden vaikutusta vertailtiin osallistumiskertojen mukaisten ryhmien välillä (leirillä ensimmäistä, toista, kolmatta ja neljättä tai useampaa kertaa). Ensimmäistä kertaa Pitkis-Sport liikuntaleirille osallistuneilla suurin vaikutus oli mieleisellä lajilla (keskiarvo 3,42) ja pienin vaikutus aikaisemmalla hyvällä kokemuksella Pitkis-leiriltä (keskiarvo 1,29) (taulukko 8). Kolmatta kertaa osallistuvilla suurin leirille osallistumiseen vaikuttava tekijä oli kaverit, mutta toista ja neljättä tai useampaa kertaa

osallistuvilla aikaisempi hyvä kokemus Pitkis-leiriltä. Vähiten näiden kaikkien kolmen ryhmän kohdalla vaikutti koululta saatu tieto leiristä.

Taulukko 8. Leirille osallistumiseen vaikuttaneet tekijät aiempien Pitkis-Sport liikuntaleirin osallistumiskertojen mukaan sekä aiempien leiriosallistumiskertojen mukaisten ryhmien vastauskeskiarvojen erojen varianssianalyysin tulokset (n = 112, vastausvaihtoehdot 1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon, 5 = erittäin paljon).

Pitkis-Sport leirille tulemiseen vaikuttanut tekijä	Osallistumiskerrat								F	p
	1. kerta (n=45)		2. kerta (n=26)		3. kerta (n=17)		4. tai useampi kerta (n=24)			
	ka	kh	ka	kh	ka	kh	ka	kh		
Kaverit	3,20	1,56	3,96	1,00	3,94	0,90	3,67	1,17	1,35	0,25
Mieleinen laji	3,42	1,36	3,96	1,22	3,82	0,73	4,09	0,93	3,16	0,08
Aikaisempi hyvä kokemus Pitkis-leiriltä	1,29	1,16	4,00	1,33	3,88	1,22	4,30	0,81	0,07	0,79
Leirille oli helppo tulla	3,16	1,71	3,85	1,22	3,76	0,90	4,17	1,05	0,16	0,69
Vanhempien kehoitus	2,78	1,57	3,23	1,48	2,82	1,13	2,63	1,38	0,27	0,60
Koululta saatu tieto leiristä	1,36	1,09	1,62	1,13	1,82	1,13	1,42	0,93	2,54	0,11
Muiden kertomat hyvät kokemukset leiriltä	2,76	1,46	2,92	1,49	3,41	1,37	2,50	1,38	1,71	0,19

Leiritaustaltaan erilaisten ryhmien vastauskeskiarvojen mahdollisia eroja tarkasteltiin varianssianalyysillä (taulukko 8). Aiempaa hyvää Pitkis-leirikokemusta koskevat tulokset toivat esiin tilastollisesti merkitsevän eron osallistumiskertaryhmien välisissä keskiarvoissa (F = 53,46; p < 0,01). Eroa keskiarvojen välillä havaittiin myös leirille tulemisen helppouden vaikutuksessa, jossa F-arvoksi saatiin 3,28 (p = 0,02). Niin ikään kavereiden vaikutuksessa osallistumis päätökseen on eroa eri osallistumiskertaryhmien välisissä vastauskeskiarvoissa F-

arvon ollessa 2,59 ($p = 0,06$). Etenkään vanhempien kehotuksella ja koululta saadulla tiedolla ei tullut esiin tilastollisesti merkitsevää eroa osallistumiskertaryhmien välillä.

6.2 Leirillä opitut asiat

Leirillä opittuihin uusiin taitoihin liittyen leiriläisiltä kysyttiin, kuinka paljon he olivat oppineet viiteen eri alueeseen jaettuja taitoja leirin aikana. Leiriläisten arvioimat opitut taidot liittyivät leirille valittuun liikuntalajiin tai toimintaryhmään, terveellisiin elämäntapoihin, kavereihin tutustumisen taitoihin, ryhmässä toimimisen taitoihin ja leirielämän taitoihin. Kysymys oli muodoltaan: kuinka paljon olet oppinut seuraavia asioita leirin aikana? Vastaukset annettiin viisiportaisella asteikolla (1=en lainkaan, 2= vähän, 3= kohtalaisesti, 4=paljon, 5=erittäin paljon). Vastausten jakaumat ja leiriläisten vastausten keskiarvot on esitetty taulukossa 9. Kysytyistä uusista taidoista leirillä opittiin keskimäärin eniten leirielämän taitoja, sillä vastaajista 63,3 prosenttia kertoi oppineensa niitä paljon tai erittäin paljon. Kaikkien vastausten keskiarvo oli 3,68. Ryhmässä toimimisen taitojen oppimisen määrän arvioi suureksi tai erittäin suureksi 58,3 prosenttia vastaajista (keskiarvo 3,52). Uusista taidoista vähiten oli opittu terveellisiä elämäntapoja, sillä vain 38,3 prosenttia kertoi oppineensa niitä paljon (vastausten keskiarvo 2,96). Noin kymmenesosa (11,2 %) ilmoitti, ettei ole oppinut leirillä ollenkaan terveellisiä elämäntapoja.

Taulukko 9. Leiriläisten arvio uusien taitojen oppimisesta leirin aikana; vastausten jakaumat, keskiarvot ja keskihajonnat ($n = 113$, 1 = en lainkaan, 5 = erittäin paljon).

Opittu taito	En lainkaan (%)	Vähän (%)	Kohtalaisesti (%)	Paljon (%)	Erittäin paljon (%)	Yhteensä (%)	Vastausten keskiarvo	Keskihajonta
Uusia taitoja liittyen lajiini leirillä	8,3	23,9	22,9	32,1	12,8	100	3,06	1,30
Terveellisiä elämäntapoja	11,2	15,9	34,6	25,2	13,1	100	2,96	1,34
Kavereihin tutustumisen taitoja	8,3	13,0	25,9	38,9	13,9	100	3,22	1,31
Ryhmässä toimimisen taitoja	3,7	7,4	30,6	33,3	25,0	100	3,52	1,28
Leirielämän taitoja	1,8	8,3	26,6	33,9	29,4	100	3,68	1,21

6.2.1 Leirillä opitut asiat ikäryhmittäin

Opittujen asioiden arviointia vertailtiin kolmeen ikäryhmään jaettuna (7–10, 11–12 ja yli 13-vuotiaat). Uusien taitojen oppimista verrattiin ryhmien vastauskeskiarvoilla (taulukko 10). Leirille valittuun toimintaryhmään liittyen keskimäärin eniten uusia taitoja arvioivat oppineensa yli 13-vuotiaat, joilla ryhmän vastausten keskiarvo oli 3,41 ja keskihajonta 1,21. Terveellisiä elämäntapoja oli opittu eniten nuorimpien ikäryhmässä (keskiarvo 3,09, keskihajonta 1,42). Kavereihin tutustumisen taitoja koettiin opituksi eniten vanhempien ikäryhmässä, jolla vastausten keskiarvo oli 3,47 (keskihajonta 1,11) ja vähiten 7–10-vuotiailla (keskiarvo 3,06, keskihajonta 1,30). Kaikkien ikäryhmien vastauksissa saatiin suurimmat keskiarvot ryhmässä toimimisen taidoissa ja leirielämän taidoissa.

Taulukko 10. Vastaajien arviot leirillä opituista uusista taidoista ikäryhmittäin sekä varianssianalyysin tulokset eri ikäryhmien vastauskeskiarvojen eroavaisuuksia tarkasteltaessa (n = 112, vastausvaihtoehdot 1 = en lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon, 5 = erittäin paljon).

Leirillä opittu asia	Ikäryhmä (v)						F	p
	7–10 (n=34)		11–12 (n=44)		13– (n=34)			
	ka	kh	ka	kh	ka	kh		
Uusia taitoja liittyen lajiini leirillä	3,03	1,32	2,82	1,32	3,41	1,21	1,10	0,36
Terveellisiä elämäntapoja	3,09	1,42	2,98	1,41	2,82	1,19	0,55	0,70
Kavereihin tutustumisen taitoja	3,06	1,30	3,16	1,44	3,47	1,11	0,96	0,43
Ryhmässä toimimisen taitoja	3,65	1,37	3,42	1,29	3,53	1,19	1,12	0,35
Leirielämän taitoja	3,71	1,24	3,71	1,31	3,62	1,07	0,91	0,46

Varianssianalyysillä (ANOVA) selvitettiin, erosivatko eri ikäryhmien vastauksien keskiarvot tilastollisesti merkitsevästi toisistaan. Varianssianalyysin mukaan testissä, joka tehtiin ikäryhmien ja leirillä opittuja asioita mittaavan summamuuttujan välille ryhmien keskiarvot eivät eronneet toisistaan tilastollisesti merkitsevästi ($F = 0,23$; $p = 0,79$). Tilastollisesti merkitsevää yhteyttä ei havaittu myöskään minkään yksittäisen oppimista mittaavan väittämän ja ikäryhmien välillä tehdyissä varianssianalyyseissä (taulukko 10).

Korrelaatioanalyysillä selvitettiin, löytyykö iän ja leirillä opittujen asioiden väliltä korrelaatiota. Leirillä opittuja asioita mittaavista kohdista muodostetulle summamuuttujalle tehtiin korrelaatioanalyysi leiriläisten ikää mittaavan kysymyksen kanssa.

Korrelaatioanalyysin mukaan Pitkis-Sport leiriläisen iän ja leirillä opittujen asioiden välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää lineaarista riippuvuutta (Pearson $r = -0,01$; $p = 0,95$).

6.2.2 Leirillä opitut asiat sukupuolen mukaisten ryhmien perusteella

Kun tarkasteltiin vastauskeskiarvoja vastaajien sukupuolen mukaan, pojat arvioivat oppineensa kaikkia taitoja vähemmän kuin tytöt (taulukko 11). Tytöt arvioivat oppineensa eniten leirielämän taitoja (vastausten keskiarvo 4,02) ja pojat eniten ryhmässä toimimisen taitoja (3,40). Molemmat ryhmät arvioivat oppineensa vähiten terveellisiä elämäntapoja (3,29 ja 2,65).

Varianssianalyysillä (ANOVA) selvitettiin, erosivatko tyttöjen ja poikien vastauksien keskiarvot tilastollisesti merkitsevästi toisistaan. Kavereihin tutustumisen taidoissa, leirielämän taitojen oppimisessa ja terveellisten elämäntapojen oppimisessa on varianssianalyysin perusteella tilastollisesti merkitsevä ero (F- ja p-arvot on esitetty taulukossa 11). Ainoastaan ryhmässä toimimisen taitojen oppimisen kohdalla ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa tyttöjen ja poikien vastauskeskiarvojen välillä.

Taulukko 11. Tyttöjen ja poikien arviot leirillä opituista uusista taidoista sekä sukupuolten välisten vastauskeskiarvojen erojen varianssianalyysin tulokset (n = 113, vastausvaihtoehdot 1 = en lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon, 5 = erittäin paljon).

Leirillä opittu asia	Sukupuoli				F	p
	Tyttö (n=56)		Poika (n=57)			
	Keskiarvo	Keskihajonta	Keskiarvo	Keskihajonta		
Uusia taitoja liittyen lajiini leirillä	3,30	1,26	2,82	1,30	3,95	0,05
Terveellisiä elämäntapoja	3,29	1,30	2,65	1,32	6,67	0,01
Kavereihin tutustumisen taitoja	3,57	1,22	2,88	1,31	8,50	< 0,01
Ryhmässä toimimisen taitoja	3,64	1,29	3,40	1,27	1,00	0,32
Leirielämän taitoja	4,02	1,00	3,35	1,32	9,18	< 0,01

6.2.3 Leirillä opitut asiat leiritaustan perusteella

Leiriläisten arvioita leirillä opituista uusista taidoista vertailtiin osallistumiskertojen mukaisten ryhmien välillä (taulukko 12). Ensimmäistä kertaa Pitkis-Sport liikuntaleirille osallistuvat arvioivat oppineensa eniten leirielämän taitoja (keskiarvo 3,54) ja vähiten uusia taitoja omaan lajiin liittyen (keskiarvo 2,52). Omaan lajiin liittyvien uusien taitojen oppimisen määrä kasvoi osallistumiskertojen lisääntyessä, joten eniten uusia taitoja omaan lajiin liittyen kokivat oppineensa neljättä kertaa tai useammin leirille osallistuneet (keskiarvo 3,67). Toista kertaa leirille osallistuvat oppivat eniten leirielämän taitoja (keskiarvo 4,00) ja kolmatta kertaa osallistuvat ryhmässä toimimisen taitoja (3,76). Vähintään toista kertaa osallistuvien ryhmissä vähiten opittiin terveellisiä elämäntapoja.

Taulukko 12. Leirillä opittujen uusien taitojen arviointi aiempien Pitkis-Sport liikuntaleirin osallistumiskertojen mukaan sekä aiempien leiriosallistumiskertojen mukaisten ryhmien vastauskeskiarvojen erojen varianssianalyysin tulokset (n = 113, vastausvaihtoehdot 1 = en lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon, 5 = erittäin paljon).

Leirillä opittu asia	Osallistumiskerrat								F	p
	1. kerta (n=46)		2. kerta (n=26)		3. kerta (n=17)		4. tai useampi kerta (n=24)			
	ka	kh	ka	kh	ka	kh	ka	kh		
Uusia taitoja liittyen lajiini leirillä	2,52	1,21	3,20	1,23	3,47	1,23	3,67	1,24	5,68	< 0,01
Terveellisiä elämäntapoja	2,74	1,48	3,15	1,41	2,94	1,25	3,20	1,02	0,87	0,46
Kavereihin tutustumisen taitoja	3,02	1,39	3,35	1,47	3,59	1,18	3,21	1,02	0,88	0,45
Ryhmässä toimimisen taitoja	3,41	1,34	3,69	1,46	3,76	0,97	3,38	1,13	0,57	0,64
Leirielämän taitoja	3,54	1,35	4,00	1,20	3,71	1,16	3,58	0,97	0,85	0,47

Varianssianalyysillä (ANOVA) selvitettiin, erosivatko leiritaustaltaan erilaisten ryhmien vastauksien keskiarvot tilastollisesti merkitsevästi toisistaan (taulukko 12). Ainoastaan omaan lajiin liittyvien uusien taitojen oppimisen kohdalla todettiin tilastollisesti merkitsevää eroa osallistumiskertaryhmien vastauskeskiarvojen välillä F-arvon ollessa 5,68 ($p < 0,01$).

Leirillä opituista taidoista tehdyn summamuuttujan ja osallistumiskertojen välille tehdystä korrelaatioanalyysistä saatiin Pearsonin korrelaatiokertoimeksi 0,16 ($p = 0,10$), joten näiden asioiden väliltä ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää korrelaatiota.

6.3 Leirin toteutuksen onnistuminen ja ohjaajien toiminta

Pitkis-Sport liikuntaleirin alussa ohjaajat kävivät leiriläisten kanssa läpi leirisäännöt ja yleiset turvallisuusasiat. Kyselyyn vastanneiden lasten mielestä leirin säännöt selitettiin hyvin (taulukko 13). 90,8 prosenttia vastaajista oli samaa tai täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Sääntöjen noudattamista koskevan väitteen kohdalla 71,1 prosenttia oli sitä mieltä, että kaikki noudattivat leirin sääntöjä. Vain 6,5 prosenttia oli eri mieltä asiasta. Leiriläisten mielestä

leirillä oli turvallista olla, sillä 92 prosenttia vastaajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väitteen ”Minulla oli leirillä turvallinen olo.” kanssa.

Ohjaajien toimintaa arvioitiin kyselyssä kahden väitteen perusteella. 77,4 prosentin mielestä ohjaajat onnistuivat leiriläisten liikkumaan innostamisessa. Ohjaajien ja leiriläisten väliseen vuorovaikutukseen liittyen kysyttiin, olivatko ohjaajat kuunnelleet ohjattaviaan. Vastaajista 81,3 prosenttia koki tullessa kuulluksi ja vain 5,6 prosenttia oli asiasta eri mieltä.

Taulukko 13. Vastausten jakaumat, keskiarvot ja keskihajonnat leirin turvallisuuteen ja ohjaajien toimintaan liittyvissä väitteissä (n = 113, 1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä).

Leirin turvallisuus ja ohjaajien toiminta	Täysin eri mieltä (%)	Jokseenkin eri mieltä (%)	Ei samaa eikä eri mieltä (%)	Jokseenkin samaa mieltä (%)	Täysin samaa mieltä (%)	Yhteensä (%)	Keskiarvo	Keskihajonta
Minulla oli leirillä turvallinen olo.	2,7	0,9	4,4	27,7	64,3	100	4,42	1,03
Leirin säännöt selitettiin hyvin.	0,9	4,6	3,7	25,7	65,1	100	4,29	1,24
Kaikki noudattivat leirin sääntöjä.	0,9	5,6	22,4	47,7	23,4	100	3,61	1,25
Leirin ohjaajat innostivat minua liikkumaan.	2,8	2,8	17,0	40,6	36,8	100	3,77	1,39
Leirin ohjaajat kuuntelivat, mitä minulla oli sanottavaa.	1,9	3,7	13,1	29,9	51,4	100	3,99	1,39

6.3.1 Leirin toiminnan onnistuminen ja ohjaajien toiminta ikäryhmittäin

Leirin turvallisuutta ja ohjaajien toimintaa koskevia tuloksia verrattiin ikäryhmittäin.

Vanhimpien ikäryhmän vastausten keskiarvo oli yhtä väitettä lukuun ottamatta ikäryhmien korkein jokaisen väitteen kohdalla (taulukko 14). Sääntöjen selittämisen ja noudattamisen sekä liikkumaan innostamisen väitteissä vastausten keskiarvo nousi iän kasvaessa.

Varianssianalyysin (ANOVA) tuloksien perusteella eri ikäryhmien vastauksien keskiarvot eivät eronneet tilastollisesti merkitsevästi toisistaan minkään väitteen kohdalla.

Taulukko 14. Vastausten keskiarvot leirin turvallisuuteen ja ohjaajien toimintaan liittyen ikäryhmittäin tarkasteltuna sekä ikäryhmien vastauskeskiarvojen erojen varianssianalyysin tulokset (n = 113, 1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä).

Leirin turvallisuus ja ohjaajien toiminta	Ikäryhmä (v)						F	p
	7–10 (n=34)		11–12 (n=44)		13– (n=34)			
	ka	kh	ka	kh	ka	kh		
Minulla oli leirillä turvallinen olo.	4,35	1,07	4,33	1,24	4,59	0,61	0,68	0,51
Leirin säännöt selitettiin hyvin.	4,09	1,62	4,29	1,22	4,50	0,75	0,93	0,40
Kaikki noudattivat leirin sääntöjä.	3,38	1,50	3,64	1,35	3,80	0,73	0,95	0,39
Leirin ohjaajat innostivat minua liikkumaan.	3,47	1,76	3,71	1,32	4,15	0,93	2,13	0,12
Leirin ohjaajat kuuntelivat, mitä minulla oli sanottavaa.	3,82	1,70	4,07	1,44	4,06	0,92	0,35	0,70

6.3.2 Leirin toteutuksen onnistuminen ja ohjaajien toiminta sukupuolen mukaisten ryhmien perusteella

Vastaajien sukupuolen mukaisessa vertailussa (taulukko 15) molempien ryhmien korkein vastauskeskiarvo oli leirin turvallisuudessa, mutta tytöt arvioivat turvallisuuden paremmaksi (keskiarvo 4,52) kuin pojat (keskiarvo 4,32). Heikoimmaksi arvioitiin molemmissa ryhmissä sääntöjen noudattaminen. Myös vastauskeskiarvojen suurin ero oli sääntöjen noudattamisessa, sillä tyttöjen keskiarvo oli 3,96 ja poikien 3,26. Varianssianalyysin (ANOVA) tuloksen perusteella leirin sääntöjen noudattamista koskevan väitteen kohdalla eri sukupuolten välinen ero vastauskeskiarvoissa on tilastollisesti merkitsevä (taulukko 15).

Taulukko 15. Leirin turvallisuuteen ja ohjaajien toimintaan liittyvät väitteet sukupuolen perusteella tarkasteltuna sekä tyttöjen ja poikien vastauskeskiarvojen erojen varianssianalyysin tulokset (n = 113, 1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä).

Leirin turvallisuus ja ohjaajien toiminta	Sukupuoli				F	p
	Tyttö (n=56)		Poika (n=57)			
	Keski- arvo	Keski- hajonta	Keski- arvo	Keski- hajonta		
Minulla oli leirillä turvallinen olo.	4,52	0,85	4,32	1,18	1,08	0,30
Leirin säännöt selitettiin hyvin.	4,46	1,14	4,12	1,32	2,15	0,15
Kaikki noudattivat leirin sääntöjä.	3,96	0,89	3,26	1,45	9,58	< 0,01
Leirin ohjaajat innostivat minua liikkumaan.	4,00	1,25	3,54	1,49	3,11	0,08
Leirin ohjaajat kuuntelivat, mitä minulla oli sanottavaa.	4,16	1,28	3,82	1,48	1,67	0,20

6.3.3 Leirin toteutuksen onnistuminen ja ohjaajien toiminta leiritaustan perusteella

Leiritaustan mukaisissa ryhmissä tarkasteltuna ensimmäistä kertaa osallistuvien arvio turvallisesta olostani oli alhaisin (taulukko 16). Leirin sääntöjen selittämisen kohdalla vastausten keskiarvo nousi osallistumiskertojen lisääntyessä kolmanteen kertaan saakka, mutta oli useimmin osallistuneillakin korkeampi kuin ensimmäistä tai toista kertaa leirillä olevilla. Myös sääntöjen noudattamista koskevan väitteen kohdalla vastausten keskiarvo nousi ensimmäisestä kolmanteen osallistumiskertaan asti. Ohjaajien innostavuutta ja kuuntelemista koskevien väitteiden kohdalla keskiarvot nousivat osallistumiskertojen lisääntyessä.

Varianssianalyysillä verrattiin osallistumiskertojen mukaan jaettujen ryhmien mahdollista eroa vastauskeskiarvoissa. Yhdenkään väitteen kohdalla ei tullut esiin tilastollisesti merkitsevää eroa ryhmien välillä (taulukko 16).

Taulukko 16. Leirin turvallisuuteen ja ohjaajien toimintaan liittyvät väitteet osallistumiskertojen perusteella tarkasteltuna sekä osallistumiskertaryhmien vastauskeskiarvojen erojen varianssianalyysin tulokset (n = 113, 1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä).

Leirin turvallisuus ja ohjaajien toiminta	Osallistumiskerrat								F	p
	1. kerta (n=46)		2. kerta (n=26)		3. kerta (n=17)		4. tai useampi kerta (n=24)			
	ka	kh	ka	kh	ka	kh	ka	kh		
Minulla oli leirillä turvallinen olo.	4,17	1,40	4,50	0,71	4,71	0,47	4,58	0,65	1,58	0,20
Leirin säännöt selitettiin hyvin.	4,07	1,47	4,20	1,41	4,76	0,44	4,50	0,83	1,63	0,19
Kaikki noudattivat leirin sääntöjä.	3,43	1,53	3,69	1,09	4,00	0,79	3,58	1,06	0,89	0,45
Leirin ohjaajat innostivat minua liikkumaan.	3,47	1,53	3,61	1,68	4,18	1,07	4,21	0,66	2,13	0,10
Leirin ohjaajat kuuntelivat, mitä minulla oli sanottavaa.	3,72	1,71	4,15	1,41	4,18	0,95	4,21	0,78	1,02	0,39

6.4 Tutkimuskyselystä saadut leirin järjestäjiä palvelevat muut tulokset

Tutkimusongelmien lisäksi kyselyssä hankittiin tietoa leirin järjestäjille myös kaverisuhteista, lajituntemuksesta ja seuraharrastuneisuudesta. Näiden lisäksi leiriläisiltä kysyttiin, mistä he olivat saaneet tiedon leiristä. Vanhemmat ja kaverit osoittautuivat annetuista vaihtoehdoista yleisimmiksi tiedonlähteiksi, sillä yli puolet (53 %) vastaajista oli saanut tiedon leiristä vanhemmiltaan ja 37 prosenttia kavereilta. Sosiaalisen median kautta tiedon saaneita oli neljä prosenttia ja koulun kautta yhdeksän prosenttia. Kaksi vastaajaa kertoi nähneensä mainoksen, mutta he eivät tarkentaneet vastauksessaan, missä sen olivat nähneet.

Tutkimuksen osallistujilta kysyttiin viisiportaisella Likert-asteikolla, oliko leirillä heille ennestään tuttuja kavereita ja olivatko he tutustuneet leirin aikana uusiin kavereihin (1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä). Vastaajista 70,8 prosenttia kertoi olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä väitteen ”leirillä on minulle ennestään tuttuja kavereita” kanssa ja 77,9 prosenttia oli tutustunut leirin aikana uusiin kavereihin. Leirille tultiin myös,

vaikka siellä ei ollut ennestään tuttuja kavereita, sillä 18,6 prosenttia oli täysin tai jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Tutustuminen uusiin kavereihin jäi toteutumatta seitsemällä prosentilla vastaajista.

Pitkis-Sportilla on mahdollisuus tutustua uusiin harrastuksiin ja vastaajista 16,8 prosenttia olikin valinnut itselleen täysin uuden lajin. Leirille tullaan myös vahvistamaan jo opittuja taitoja tutun lajin pariin, sillä 69 prosenttia vastaajista tunsivat lajinsa melko tai erittäin hyvin.

Kyselyyn vastanneista 76 prosenttia harrasti liikuntaa tai urheilua urheiluseurassa säännöllisesti ja aktiivisesti, 14 prosenttia silloin tällöin. Vastaajista 4,5 prosenttia ei harrastanut tai ollut koskaan harrastanutkaan liikuntaa urheiluseurassa. Leiriläisten seuraharrastamisen ja heidän leirillä oppimiensa uusien taitojen välistä yhteyttä tutkittiin korrelaatiotestin avulla. Testissä käytettiin opittujen taitojen summamuuttujaa. Testistä saatiin Pearsonin korrelaatiokertoimeksi 0,14 ja p-arvo oli 0,16. Seuraharrastuneisuuden ja leirillä opittujen asioiden väliltä ei siis löytynyt tilastollisesti merkitsevää yhteyttä.

Harrastuneisuuden perusteella muodostuneiden ryhmien (säännöllisesti harrastavat, silloin tällöin harrastavat, aiemmin harrastaneet, mutta lopettaneet ja ei-harrastaneet) ja leirillä opittujen asioiden välistä eroavuutta leirillä opittujen taitojen määrien keskiarvoissa tarkasteltiin varianssianalyysillä (ANOVA). Analyysin mukaan harrastuneisuuden määrän mukaisilla ryhmillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa eri harrastuneisuusryhmien opittujen asioiden arviointia kuvaavissa keskiarvoissa ($F = 0,70$; $p = 0,55$).

Leirin vaikutuksia innostukseen lajia kohtaan, jatkoharrastamiseen ja leirille uudelleen tulemiseen kartoitettiin viisiportaisella Likert-asteikolla (1 = täysin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä). 79,4 prosentilla vastaajista leiri sai innostuksen lajia kohtaan kasvamaan ja vain 5,4 prosenttia oli jokseenkin tai täysin eri mieltä asiasta. Kaksi kolmasosa vastaajista aikoi jatkaa leirillä harjoittelemansa lajin harrastamista leirin jälkeen, mutta 7,5 prosenttia aikoi jättää jatkoharrastamisen tekemättä. Järjestäjien tavoite saada leiriläiset palaamaan leirille vuosi toisensa perään vahvistui tässäkin kyselyssä, sillä 86 prosenttia aikoi tulla leirille uudestaan eikä kukaan ollut täysin eri mieltä väitteen kanssa.

7 Pohdinta

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaiset tekijät saivat eri-ikäiset lapset ja nuoret osallistumaan Pitkis-Sport leirille. Lisäksi tarkasteltiin iän, sukupuolen, leiritaustan ja harrastuneisuuden yhteyttä leirillä opittuihin asioihin sekä osallistujien ajatuksia leirin toteutuksen onnistumisesta ja ohjaajien toiminnasta. Tutkimusjoukko koostui Pitkis-Sport leirille osallistuneista lapsista ja nuorista, ja tutkimus toteutettiin yhteistyössä leirin järjestäjien kanssa. Järjestäjille tärkeä tavoite oli löytää keinoja houkutella yhä enemmän osallistujia leirille, sillä osallistujamäärä on ollut laskusuunnassa viime vuosina.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että osallistumispäätökseen vaikuttivat eniten mieluisa toimintaryhmä, leirin helppo saavutettavuus sekä kaverit. Nämä tekijät nousevat esiin myös leireihin liittyvässä tutkimuskirjallisuudessa. Esimerkiksi Garst, Browne ja Bialeschki (2011, 73–80) korostavat, että leirin vetovoimaisuus rakentuu osin ohjelmasisältöjen monipuolisuudesta ja osallistujien mahdollisuudesta kokea merkityksellisiä elämyksiä henkilökohtaisten kiinnostuksen kohteiden parissa. Myös Decin ja Ryanin (2017, 13–14) itseohjautuvuusteoria tukee tätä havaintoa: sisäisesti motivoitunut toiminta – kuten kiinnostus tiettyä lajia kohtaan – lisää osallistumisen todennäköisyyttä ja syventää sitoutumista. Kinanen (1997, 204) taas korostaa, että leiri tarjoaa mahdollisuuden irtautua arkiympäristöstä, mikä itsessään voi olla vetovoimatekijä erityisesti nuorille, jotka kaipaavat vaihtelua ja elämyksiä. Pitkis-Sport leirin kohdalla lajitarjonnan merkitys näyttää olleen keskeinen motivaatiotekijä, mikä osoittaa ohjelmasuunnittelun huolellisuuden tärkeyden. Voidaan siis ajatella, että tämän tutkimuksen tulosten ja aiemman tutkimuksen välinen yhteys vahvistaa käsitystä siitä, että leirikokemuksen suunnittelussa yksilöllisten motivaatiotekijöiden huomioiminen ei ole ainoastaan toivottavaa vaan välttämätöntä, jotta osallistujat kokevat leirin mielekkääksi ja palkitsevaksi.

Toinen keskeinen osallistumispäätökseen vaikuttanut tekijä oli saavutettavuus. Leirin saavutettavuuden vaikutus osallistumiseen on tärkeä käytännön näkökulma, jota aiempi kirjallisuus ei ole yhtä systemaattisesti painottanut. Se kuitenkin linkittyy leiritoiminnan yhdenvertaisuuteen ja saavutettavuuteen, joten tulevaisuudessa tämän teeman tarkempi

huomioiminen voisi edistää osallistujamäärien kasvua. Leirin saavutettavuus liittyy käytännön esteiden, kuten kulkuyhteyksien, matkan pituuden ja taloudellisten tekijöiden, vähäisyyteen. Tutkimuksen tulos korostaa saavutettavuuden merkitystä yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistamisessa. Havainto tukee Ketolan (2002, 20) ajatusta leirin yhteisöllisestä perusluonteesta, mutta sen toteutuminen vaatii käytännön esteiden minimoimista. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta saavutettavuuden merkitys on siis keskeinen, ja jatkossa leiritoimintaa suunniteltaessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota osallistumiskynnyksen madaltamiseen. Erityisesti lasten kohdalla vanhempien tuki ja kyky järjestää leirille osallistuminen vaikuttavat olennaisesti siihen, toteutuuko osallistuminen käytännössä.

Sosiaalinen ympäristö eli kaverit vaikuttivat vahvasti osallistumiseen, mikä on linjassa Kinasen (1997, 204–206) esiin nostaman leirin ryhmädynamiikan ja sosiaalisten suhteiden merkityksen kanssa. Leirille osallistuminen ystävien kanssa madaltaa kynnystä astua uuteen ympäristöön ja tukee sosiaalisten taitojen kehitystä, mikä on tärkeää lapsuuden ja nuoruuden kehitysvaiheissa. Tätä havaintoa vahvistaa myös Garst, Browne ja Bialeschkin (2011, 76–78) näkemys vertaissuhteiden keskeisestä roolista leirikokemuksen myönteisyyden kannalta. Sosiaalinen motivaatio ja ryhmään kuulumisen tarve ovat keskeisiä kehityksellisiä tekijöitä lapsuudessa ja nuoruudessa.

On hyödyllistä nostaa esiin myös tutkimuksen tuottama kriittinen havainto: koululta saatu tieto vaikutti vain vähän osallistumispäätökseen. Tämä voi viitata siihen, että koulu instituutiona ei välttämättä ole lapselle ensisijainen lähde vapaa-ajan toimintaan liittyvässä päätöksenteossa. Vapaa-ajan valintoihin voivat vaikuttaa enemmän epäviralliset ja emotionaalisesti merkityksellisemmät lähteet, kuten ystävät ja perhe. Tämä havainto haastaa pohtimaan, miten leireistä tiedotetaan jatkossa ja miten viestintää voisi suunnata vaikuttavammaksi. Tulos herättää kysymyksen siitä, kuinka koulun roolia leiritiedon jakamisessa voitaisiin kehittää siten, että tieto saavuttaisi paremmin kohderyhmän ja tukisi heidän päätöksentekoaan.

Tarkastelun kohteena olivat lisäksi leirillä opitut taidot. Tutkimus osoitti, että erityisesti sosiaaliset taidot ja leirielämän hallinta kehittyivät leirin aikana. Nämä havainnot ovat linjassa aiemman tutkimuksen kanssa. Ketola (2002, 48) sekä Garst, Browne ja Bialeschki (2011, 74)

korostavat molemmat, että leirin luonteeseen kuuluu paitsi fyysisten taitojen kehittäminen, myös ryhmässä toimimisen, vuorovaikutuksen ja omatoimisuuden oppiminen. Tällainen oppiminen tapahtuu usein arkipäivän tilanteissa, kuten yhteisessä ruokailussa, majoittumisessa ja vapaa-ajalla. Tämä kytkeytyy myös ajatukseen leiristä pienoisyhteiskuntana (Kinanen 1997, 206). Voidaan siis todeta, että leiri toimii eräänlaisena kokeellisen oppimisen ympäristönä, jossa lapset ja nuoret pääsevät harjoittelemaan tärkeitä elämäntaitoja turvallisessa mutta riittävän haastavassa kontekstissa. Tämän tutkimuksen tulos jätti kuitenkin terveellisten elämäntapojen oppimisen kohdalle kysymysmerkkejä, sillä tulosten mukaan tällaisten taitojen oppiminen jäi vähemmälle. Tämä voi kertoa siitä, että aihe ei ollut yhtä näkyvästi esillä tai se ei koskettanut leiriläisiä samalla tavalla kuin muut teemat. Tämä viittaa mahdollisuuteen kehittää leirien sisältöä jatkossa niin, että liikunnan ja terveellisten elämäntapojen edistämistä integroidaan vahvemmin ohjelmaan. Kuten Garst, Browne ja Bialeschki (2011, 80) korostavat, leirikokemuksen kautta voidaan vaikuttaa myönteisesti nuorten elintapoihin, mikäli teemat tuodaan esiin luontevalla ja kiinnostavalla tavalla. Juuri tämän tutkimuksen kohdalla tulos terveellisten elämäntapojen oppimisen puutteesta saattaa kuitenkin johtua myös vastaajien nuoresta iästä ja kysymyksen asettelun sekä sen ymmärtämisen haastavuudesta.

Turvallisuudesta ja säännöistä kysyttäessä Pitkis-Sport leiriläiset kokivat leirin olosuhteet selkeiksi ja turvallisiksi. Tämä havainto tukee Ketolan (2002, 71–72) ajatusta siitä, että leirin aloituksen huolellinen toteuttaminen ja turvallisuusohjeistusten selkeys vaikuttavat ratkaisevasti leiri-ilmapiirin onnistumiseen. Leiriläisten kokemus turvallisuudesta ja sääntöjen ymmärrettävyydestä rakentaa luottamuksen ilmapiiriä, mikä puolestaan luo perustan oppimiselle ja aktiiviselle osallistumiselle. Tutkimuksen tulosten mukaan Pitkis-Sport leirillä toimineiden ohjaajien toimintaa pidettiin innostavana ja vuorovaikutteisena. Ohjaajien rooli leirikokemuksen onnistumisessa nousi tutkimuksessa vahvasti esiin, mikä tukee Ketolan (2002, 71–72) ja Rovion (2007, 171) esille tuomia näkemyksiä ohjaajien vuorovaikutustaitojen, aitojen kohtaamisten ja ryhmädynamiikan ymmärtämisen merkityksestä. Lasten kokemus turvallisesta ja innostavasta ilmapiiristä osoittaa, että Pitkis-Sport liikuntaleirin ohjaajat onnistuivat rakentamaan luottamukseen ja osallisuuteen perustuvan ympäristön. Tämä on keskeinen edellytys leirillä tapahtuvan oppimisen ja positiivisen kehityksen kannalta.

Kaiken kaikkiaan tulokset viittaavat siihen, että Pitkis-Sport liikuntaleiri on onnistunut tarjoamaan lapsille ja nuorille turvallisen, innostavan ja sosiaalisesti rikastuttavan kokemuksen. Yksilölliset motivaatiotekijät, käytännön saavutettavuus, sosiaalinen ympäristö sekä laadukas ohjaus muodostavat yhdessä kokonaisuuden, joka tukee osallistujien myönteistä kehitystä ja vahvistaa heidän elämänhallinnan taitojaan. Voidaan siis ajatella, että näiden tekijöiden huomioiminen sekä leiriohjelman suunnittelussa että leirin arjessa on ensiarvoisen tärkeää.

7.1 Tutkimuksen luotettavuus ja yleistettävyyys

Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida sen validiteetin ja reliabiliteetin perusteella. Validiteetti tarkoittaa sitä, kuinka hyvin tutkimuksen kysymykset tai mittarit todella mittaavat tarkasteltavaa ilmiötä tai ominaisuutta. Reliabiliteetti puolestaan viittaa mittauksen johdonmukaisuuteen ja toistettavuuteen, eli siihen, tuottaako mittari samankaltaisia tuloksia eri mittauskerroilla. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–233.) Tämän tutkimuksen reliabiliteettia arvioidessa tulee ottaa huomioon, että tutkimusaineisto kerättiin leirin toisena ja neljäntenä päivänä. Leirin ensimmäinen päivä olisi ollut liian kiireinen aineiston keräämisen kannalta, eikä lapsille olisi ehtinyt muodostua kokemuksia leiriltä. Toisaalta toisena päivänä vastanneilla oli vähemmän leirikokemusta neljäntenä päivänä vastanneisiin verrattuna, mutta vastausten määrän varmistamiseksi tutkimusta ei kokonaisuudessaan haluttu suorittaa neljäntenä päivänä. Kolmannen päivän leiriohjelma ei soveltunut tiedon keruuseen ja leirin päätöspäivä olisi ollut liian kiireinen päätöstilaisuuden ja leirin purkamisen takia. Kyselyn ajankohdalla oli merkitystä etenkin ensimmäistä kertaa leirille osallistuneilla, sillä useammin leirillä olleilla myös kokemukset aiemmilta leireiltä saattoivat näkyä vastauksissa.

Kyselytutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa yleensä se, ettei tutkijoilla ole varmaa tietoa siitä, kuinka vakavasti, huolellisesti ja rehellisesti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen. Lisäksi kyselytutkimuksen vastaajien väärinymmärryksiä esimerkiksi vastausvaihtoehdoista on vaikea kontrolloida. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.) Tämän kyselylomakkeen esitestaajia olisi voinut olla enemmän, sillä nyt esitestausta tehtiin kahdella ikäjakauman keskivaiheille sijoittuvalla henkilöllä, jolloin kaikkein nuorimmilla vastaajilla saattoi olla vaikeuksia

kysymysten ymmärtämisessä. Toisaalta tämän tutkimuksen kyselylomake täytettiin tutkijoiden läsnä ollessa, joten vastaajilla oli koko ajan mahdollisuus kysyä epäselvyyksistä tutkijoilta. Tutkijoiden läsnäolo tilanteessa antoi tutkimukselle kasvot. Vastaamistilanteessa vallitsi myönteinen ilmapiiri ja vastaaminen oli täysin vapaaehtoista, joten vastaajat yleisesti ottaen halusivat auttaa tutkimustulosten saamisessa. Tutkimustilanne muistutti niin sanottua kontrolloitua kyselyä, jossa tutkija kohtaa tutkittavat henkilökohtaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 196–197).

Tutkimuksen validiteettia arvioitaessa tulee ottaa huomioon, että tämän tutkimuksen empiirisen osuuden aineistonkeruumenetelmä ei ollut valmis malli, vaan kyselylomake kehitettiin tätä tutkimusta varten. Tämä toisaalta lisää tutkimuksen validiteettia, koska kyselylomakkeen kysymykset pystyttiin kohdentamaan tismalleen haluttuun muotoon, jolla pystyttiin selvittämään juuri kyseisen leirin sisältöön ja olosuhteisiin liittyviä tekijöitä. Pitkis-Sport organisaation edustajat olivat vahvasti mukana kyselylomakkeen kehittämisessä, mikä osaltaan paransi tutkimuksen validiteettia, koska heillä oli asiantuntemusta tutkimuksen kohteesta. Toisaalta nyt käytettyä kyselylomaketta ei voida käyttää minkä tahansa leirin tutkimiseen, eikä sitä ole käytetty aikaisemmin, joten ei ole olemassa vertailupohjaa kyselylomakepohjan toimivuudesta. Tämän tutkimuksen tutkimuskyselyä voidaan sellaisenaan käyttää tulevaisuudessa Pitkis-Sport leirille tehtävissä tutkimuksissa ja sitä on mahdollista käyttää muiden vastaavien lasten liikuntaleirien tutkimisessa. Pitkis-Sport leirin järjestäjät voivat seurata vuosittain tehtävän kyselyn avulla esimerkiksi leirin turvallisuuden, ohjaajien toiminnan ja leirillä opittavien taitojen määrän muuttumista.

7.2 Tulosten hyödyntämismahdollisuudet

Pitkis-Sport leirin järjestäjä sai tästä tutkimuksesta tietoa siitä, miten leirille osallistuneet olivat saaneet tiedon leiristä. Vastauksia analysoidessa havaittiin, että esimerkiksi koululta saatu tieto leiristä oli annetuista vaihtoehdoista osallistujien mielestä merkityksettömin tiedon lähde. Myös osallistumiseen vaikuttaneista tekijöistä koululta saatu tieto osoittautui selvästi vähiten vaikuttavaksi tekijäksi. Toisaalta tutkijoilla ei ollut tietoa koulujen kautta tehdystä tiedottamisesta, joten syy alhaiseen tulokseen voi olla myös siinä, ettei kyseistä tietoa ollut koulun kautta onnistuneesti annettu. Järjestäjälle tärkeä tieto osallistujien leirille tulemiseen

vaikuttaneista tekijöistä on se, että tarjolla olevista vaihtoehtoista mieleinen laji vaikutti eniten osallistumispäätökseen. Voidaankin ajatella, että toimintaryhmävalikoiman laajuus, monipuolisuus ja houkuttelevuus takaavat kiinnostuksen leirille osallistumiseen ja sitä kautta mahdollistavat leirin osallistujamäärän kasvamisen.

Leirin turvallisuutta ja sääntöjä koskevilla kysymyksissä saatujen tulosten mukaan järjestäjät onnistuivat hyvin. Leiriläiset kokivat olonsa turvalliseksi ja tähän vaikutti varmasti myös se, että leirin säännöt oli selitetty hyvin ja sääntöjä noudatettiin hyvin. Leirin alussa pidetty turvatunti ja turvallisuuskävely osoittautuivat kyselyn mukaan toimiviksi ja onnistuneiksi. Vapaaehtoisten ja ohjaajien ohjeistuksissa kiinnitettiin erityistä huomiota sääntöjen ja turvallisuusasioiden läpikäyntiin ja noudattamiseen. Osallistumiskertaryhmittäin tarkasteltuna ensimmäistä kertaa osallistuvien vastauskeskiarvot olivat alhaisimpia kaikissa turvallisuuteen ja sääntöihin liittyvissä väitteissä vanhempien ikäryhmien vastauksiin verrattuna. Leirin järjestäjät voisivat pohtia, miten ensikertalaisuuden voisi erityisesti huomioida sääntöjen selittämisessä ja turvallisen leirikokemuksen varmistamisessa. Ohjaajien toiminta osaltaan vahvistaa lasten ja nuorten kokemusta turvallisesta leiriympäristöstä. Ensimmäistä kertaa osallistuneilla myös kuulluksi tulemisen arvio jäi muita ryhmiä alhaisemmaksi, joten myös tämän asian voisi tuoda esiin ohjaajien kouluttamisessa.

Pitkis-Sport on luontoympäristöä ja perinteistä telttamajoitusta hyödyntävä liikuntaleiri, jolla lapset ja nuoret pääsevät tämänkin tutkimuksen kyselyn tulosten mukaan oppimaan leirielämän taitoja, joista saattaa olla hyötyä tulevaisuudessa. Leirillä opitaan paljon myös ryhmässä toimimisen taitoja. Myös näiden taitojen osalta leiriorganisaatio voi todeta tavoitteiden toteutuneen tutkimuskyselystä saatujen tulosten perusteella.

7.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tässä tutkimuksessa keskityttiin leirille osallistumiseen vaikuttaneisiin tekijöihin, leirillä opittuihin taitoihin ja leirin turvallisuuteen, mutta ei tutkittu esimerkiksi leirin olosuhteiden, ohjelman tai aikataulutuksen onnistumista, millä kaikilla on suuri merkitys onnistuneen leirikokemuksen saavuttamisessa. Jatkotutkimus voi sisältää esimerkiksi ruokailuun ja majoitukseen liittyviä kysymyksiä, joilla saadaan leirin järjestäjälle helposti tietoa käytännön

järjestelyjen toimivuudesta. Leirillä tehtiin toimintaryhmien harjoituksiin ja toisaalta vapaa-aikaan liittyvillä kysymyksillä saadaan tietoa aikataulujen ja leirin ohjelman onnistumisesta ja mahdollisista kehitystarpeista.

Tässä tutkimuksessa käytettiin juuri Pitkis-Sport liikuntaleiriä varten laadittua kyselylomaketta, jolla leirin järjestäjä voi kerätä vastaavaa tietoa tulevien vuosien liikuntaleireillä. Näin saadusta aineistosta voidaan seurata lasten mielipiteitä leirin turvallisuudesta ja ohjaajien toiminnasta sekä saada tietoa leirille osallistumiseen vaikuttavien tekijöiden muuttumisesta. Kyselyyn voivat esimerkiksi vastata leirille ensimmäistä kertaa osallistuvat, jolloin voidaan hyödyntää vain leirille osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä koskevia kysymyksiä. Leirin järjestäjä voi muokata kyselyä omien tarpeidensa mukaan. Myös leirin ohjaajia voisi hyödyntää kyselylomakkeen kehittämisessä ohjaajien toiminnan osalta, sillä heillä on paras tieto siitä, miten vuorovaikutus ohjaajien ja leiriläisten välillä toimii ja olisiko siinä kehitettävää.

Koululta saatu tieto leiristä osoittautui tämän tutkimuksen perusteella vähämerkityksisimmäksi tiedonlähteeksi. Tämän tutkimuksen tekijöillä ei ollut tietoa siitä, miten koulun kautta tiedottaminen oli tehty tai oliko sitä tehty. Jos tietoa jatkossa koulun kautta annetaan, pystytään tätä tutkimusta toistamalla selvittämään tiedottamisen vaikuttavuuden kehittymistä ja tiedottamisen onnistumista.

Tässä tutkimuksessa tutkijat olivat paikan päällä leirillä ja pääsivät henkilökohtaiseen kohtaamiseen leiriläisten kanssa. Tutkimuksen empiirisen osuuden suorittamisessa vallinnut myönteinen ilmapiiri sai tutkijat ajattelemaan, että tutkimukseen olisi voinut sisällyttää pienen haastatteluosuuden rikastamaan tutkimusaineistoa. Tämän laadullisen tutkimusosuuden käyttöä voisi siis harkita mahdollisessa jatkotutkimuksessa.

Lähteet

- Agans J., Garbo C. & Panter, G. (2022) Short-term changes in youth physical activity behaviors and attitudes: The influence of summer camp. *Journal of Park and Recreation Administration*. 202 40(3). 51–68. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/short-term-changes-youth-physical-activity/docview/3084053189/se-2>. doi: <https://doi.org/10.18666/JPra-2022-11513>.
- Barnett, E. Y., Ridker, P. M., Okechukwu, C. A., Barrett, J. L. & Gortmaker, S. L. (2018) Children's physical activity levels in a sports-oriented summer day camp. *Journal of Human Sport & Exercise*. Vol 13 (2). 430–442.
- Baughman, S., Garst, B. A. & Fuhrman, N. E. (2009) Consistency of developmental outcomes of 4-H camp experiences over time and across sites. *Journal of Youth Development*. Vol. 4 (2). doi: <https://doi.org/10.5195/jyd.2009.261>
- Blomqvist, M., Mononen, K., Koski, P. & Kokko, S. (2023) Urheilu, seuraharrastaminen ja epäasiallinen kohtelu. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1. Valtion liikuntaneuvosto. 83–92.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M., & (2017). *Self-determination theory: basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. The Guilford Press.
- Eskelinen, T. & Lundbom, P. (2019) Prometheus-leirit kasvun areenana. *Nuorisotutkimus* 37 (1). Nuorisotutkimusseura ry. 38–50.
- Garst, B. A. & Bruce, F. A. (2003) Identifying 4-H camping outcomes using a standardized evaluation process across multiple 4-H educational centres. *Journal of Extension*. Vol 41 (3). <https://archives.joe.org/joe/2003june/rb2.php>
- Garst, B. A., Browne, L. P. & Bialeschki, M. D. (2011) Youth development and the camp experience. *New Directions for Youth Development*. Vol. 2011 (130). 73–87.
- Garst, B. A. & Whittington, A. (2020) Defining moments of summer camp experiences: An exploratory study with youth in early adolescence. *Journal of Outdoor Recreation, Education, and Leadership*. Vol. 12 (3). 306–321.
- Haapala E. A., Väistö J., Lintu N., Eloranta A-M, Lindi V. & Lakka T. A. (2017) Vähäinen fyysinen aktiivisuus ja runsas fyysinen passiivisuus ovat yhteydessä 6–8-vuotiaiden lasten ylipainoon. *Liikunta & Tiede* 54 (2–3). 106–112.

- Henderson, K., Whitaker, L., Bialeschki, M. D., Scanlin, M. & Thurber, C. (2007) Summer camp experiences. Parental perceptions of youth development Outcomes. *Journal of Family Issues*. Vol. 28 (8). 987–1007.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara P. (2009). *Tutki ja kirjoita* (15. painos). Helsinki: Tammi.
- Huotilainen, M. (2019) *Näin aivot oppivat*. Keuruu: PS-kustannus.
- Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. (2017) Johdatus liikuntapedagogiikkaan. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) *Liikuntapedagogiikka*. Jyväskylä: PS-kustannus. 12–21.
- Jaakkola, T. & Sääkslahti, A. (2017) Liikunnanopetuksen opetustyyli. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) *Liikuntapedagogiikka*. PS-kustannus. 304–320.
- Juusola, M. (2017) *Sosiaalisten taitojen ohjaajan opas I*. Koulutuskeskus Artemia.
- Kantomaa, M., Tammelin, T., Demakakos, P., Ebeling, H. & Taanila, A. (2010) Physical activity, emotional and behavioural problems, maternal education and self-reported educational performance of adolescents. *Health Education Research* 25 (2), 368–379.
- Ketola, T. (2002) *Leirituuli*. Käsikirja leiritoiminnan järjestäjille ja ohjaajille. Suomen Poikien ja Tyttöjen Keskus – PTK ry. Lasten Keskus.
- Kinanen, J. (1997) *Leirille*. Teoksessa L. Luukkonen (toim.) *Nollasta neljääntoista*. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Lasten Keskus. 204–213.
- Kirchhoff, E., Keller, R. & Blanc, B. (2024) Empowering young people - the impact of camp experiences on personal resources, well-being, and community building. *Frontiers in Psychology*. Vol 15. doi: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1348050>
- Kokko, S., Ahokas, J., Leino, H., Lyytinmäki, J., Raudasoja I., Simula, M., Tapio, P. & Vasankari, T. (2023) Urheiluseurat voivat liikuttaa lapsia ja nuoria entistä monipuolisemmin ja kestävämmiin. *STYLE-suosituksia* 3/2023. Turun yliopisto. Turun kauppakorkeakoulu. Print.
- Kokkonen, M. & Klemola, U. (2013) Liikunta tunne- ja ihmissuhdetaitojen opettamisen välineenä. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) *Liikuntapedagogiikka*. PS-kustannus. 204–235.

- Koski, P. & Hirvensalo, M. (2023) Lasten ja nuorten liikunnan merkitykset ja esteet. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1. Valtion liikuntaneuvosto. 48–57.
- Kuusela, M. & Kaski, S. (2017) Organisointi ja järjestyksen ylläpito liikuntatunneilla. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka. PS-kustannus. 344–363.
- Laakso, L. (2007) Johdatus liikuntapedagogiikkaan ja liikuntakasvatukseen. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen. Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. WSOY. 16–30.
- Laakso, L., Nupponen, H. & Telama, R. (2007) Kouluikäisten liikunta-aktiivisuus. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. WSOY. 42–63.
- Lasten Kesä ry (2025) Viitattu 19.3.2025 <https://www.lastenkesa.fi/>
- Lastenliitto Ry (2024) Viitattu 16.9.2024. <https://www.lastenliitto.fi/mika-lastenliitto/>
- Liikunnan aluejärjestöt (2024) Viitattu 13.5.2024. <https://www.liikunnanaluejarjestot.fi/>
- Liukkonen, J. & Jaakkola, T. (2017) Liikuntamotivaatio elinikäisen liikuntaharrastuksen edellytyksenä. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka. PS-kustannus. 130–146.
- Lounais-Suomen liikunta ja urheilu. (2024) Viitattu 13.5.2024. <https://www.liiku.fi/>
- LiikU PitkisSport. (2024) Vapaaehtoisten opas.
- Lubeznik-Warner, R. P., Sibthorp, J., Richmond, D., Froehly, M. & Wycoff, T. (2024) Comparing summer camp to other summertime settings: An explanatory-sequential mixed-methods study. *Journal of Leisure Research*. Vol 55 (4). doi: <https://doi.org/10.1080/00222216.2023.2244475>
- Martin, L., Kokko, S., Villberg, J., Suomi, K. & Ng, K. (2023) Itsearvioitu liikunta-aktiivisuus, liikuntatilanteet, liikkumisympäristöt ja liikkumisen seurantalaitteet. Teoksessa S. Kokko & L. Martin (toim.) Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1. Valtion liikuntaneuvosto. 16–29.

- Mäntylä, T., Tammelin, T. H., Asunta, P., Salin, K., Sneck, S., Palomäki, S. & Syväoja, H. J. (2022) Motoristen perustaitojen yhteydet matemaattisiin taitoihin kolmasluokkalaisilla. *Liikunta & Tiede* 59 (2). 75–82.
- Nummenmaa, L., Holopainen, M. & Pulkkinen, P. (2014) *Tilastollisten menetelmien perusteet*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Ojanen, M. & Liukkonen, J. (2017) Liikunta ja psyykinen hyvinvointi. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) *Liikuntapedagogiikka*. PS-kustannus. 215–233.
- Pitkis-Sport (2024) Viitattu 13.5.2024. <https://www.liiku.fi/pitkissport/>
- Pitkis-Sport liikuntaleirin historia 1963-2013 Viitattu 23.2.2025. <https://mail.kesisleiri.fi/cms/pitkis/107/Pitkis-historia%201963-2013.pdf>
- Povilaitis, V. & Tamminen, K. A. (2018) Delivering Positive Youth Development at a Residential Summer Sport Camp. *Journal of Adolescent Research*, 33(4), 470–495.
- Rovio, E. (2007) Ryhmä liikunnanopetuksen kohteena. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.) *Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan*. WSOY. 171–184.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko (2024) Viitattu 16.9.2024. <https://evl.fi/tervetuloa-kirkkoon/tule-mukaan/nuorille/rippikoulu/>
- Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter (2016) Viitattu 19.9.2024. <https://www.partio.fi/lippukunnille/partio-ohjelma/leirit/>
- Syväoja, H. J., Kankaanpää, A., Hakonen, H., Inkinen, V., Kulmala, J., Joensuu, L., Räsänen, P., Hillman, C. H. & Tammelin, T. H. (2021) How physical activity, fitness, and motor skills contribute to math performance: Working memory as a mediating factor. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 2021-12, Vol.31 (12). 2310–2321.
- Tammelin, T. (2013) Liikuntasuosittukset. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) *Liikuntapedagogiikka*. PS-kustannus. 54–67.

- Telama, R., Xiaolin, Y., Viikari, J., Välimäki I., Wanne O. & Raitakari O. (2005) Physical activity from childhood to adulthood. A 21-year tracking study. *American Journal of Preventive Medicine*. Vol. 28 (3). 267–273.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019) Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2019 (3).
- Vuori, I. (2016) Liikunta lapsena ja nuorena. Teoksessa Vuori, I., Taimela, S. & Kujala, U. (toim.) *Liikuntalääketiede*. Duodecim. 145–170.

Liitteet

Liite 1. Lupa tutkimukseen osallistumiselle

HEI, PITKIS-SPORTILLE OSALLISTUVAN LAPSEN VANHEMPI!

Opiskelemme Turun yliopistossa luokanopettajiksi ja teemme pro gradu-tutkielmaamme LiikU ry:n Pitkis-Sport lasten liikuntaleiriin liittyen.

Tutkimme lasten käsityksiä ja mielipiteitä leiristä ja sen toimivuudesta.

Pyydämme lapsellenne lupaa osallistua tutkimukseen ja täyttämään kyselylomakkeen. Kyselyyn vastataan nimettömänä. Kysymykset eivät ole arkaluonteisia ja tietoja käsitellään luottamuksellisesti.

Mikäli annatte lapsenne osallistua tutkimuskyselyyn, pyydämme teitä **palauttamaan alla olevan lomakkeen** leirin järjestäjille ennen leirin alkua.

Yhteistyöterveisin Susanna Haapakka ja Mikael Haapaniemi

Lapseni _____

Laji: _____

saa osallistua tutkimukseen

Huoltajan allekirjoitus

Liite 2. Kyselylomake

Pitkis2024

Tällä kyselyllä selvitetään leiriläisten mielipiteitä PitkisSport-leirille osallistumisesta ja leirin toteutuksesta kesällä 2024. Kyselyyn vastataan nimettömänä ja vastaaminen on täysin vapaaehtoista.

1. Olen

- tyttö
- poika
- muu

2. Ikäni on

- 7 vuotta
- 8 vuotta
- 9 vuotta
- 10 vuotta
- 11 vuotta
- 12 vuotta
- 13 vuotta
- 14 vuotta
- 15 vuotta
- yli 15 vuotta

3. Lajini leirillä ovat

- autourheilu
- budo
- cheerleading
- eräseikkailu
- frisbeegolf
- futuuri
- jalkapallo
- jääkiekko
- koripallo
- leiriseikkailupäivä
- liikuntaseikkailu
- luistelu
- lasten urheilukoulu
- maastopyöräily
- mailapelit
- melonta
- metsäseikkailu
- mixdance
- nuorisjohtaja
- nuorisoleiri
- palloveli
- parkour
- perheliikunta

- ratsastus
- salibandy
- seikkailu
- showdance
- spärrän päräys
- street dance
- taekwondo
- telinevoimistelu
- uinti

4. Mistä sait tiedon leiristä?

- kavereilta
- vanhemmilta
- sosiaalisesta mediasta
- koulun kautta
- muu, mikä? _____

5. Kuinka monetta kertaa olet nyt Pitkis-leirillä?

- ensimmäistä kertaa
- toista kertaa
- kolmatta kertaa
- neljättä kertaa tai enemmän

6. Valitse sopivin vaihtoehto

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Leirillä on minulle ennestään tuttuja kavereita.	☐	☐	☐	☐	☐
Olen tutustunut leirin aikana uusiin kavereihin.	☐	☐	☐	☐	☐

7. Kuinka paljon PitkisSport-leirille tulemiseesi vaikutti

	Ei lainkaan	Vähän	Kohtalaisesti	Paljon	Erittäin paljon
Kaverit	☐	☐	☐	☐	☐
Mieleinen laji	☐	☐	☐	☐	☐
Aikaisempi hyvä kokemus Pitkis-leiriltä	☐	☐	☐	☐	☐
Leirille oli helppo tulla	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien kehotus	☐	☐	☐	☐	☐
Koululta saatu tieto leiristä	☐	☐	☐	☐	☐
Muiden kertomat hyvät kokemukset leiriltä	☐	☐	☐	☐	☐

8. Kuinka hyvin tunnet nyt valitsemasi lajin ennestään?

- Laji on minulle uusi.
-
- Tunnen lajia jonkin verran.
- Tunnen lajin melko hyvin.
- Tunnen lajin erittäin hyvin.

9. Harrastatko liikuntaa tai urheilua urheiluseurassa?

- Kyllä, harrastan säännöllisesti ja aktiivisesti.
- Kyllä, harrastan silloin tällöin.
- En harrasta tällä hetkellä, mutta olen aiemmin harrastanut.
- En harrasta, enkä ole koskaan harrastanutkaan.

10. Kuinka paljon olet oppinut seuraavia asioita leirin aikana?

	En lainkaan	Vähän	Kohtalaisesti	Paljon	Erittäin paljon
Uusia taitoja liittyen lajiini leirillä	☐	☐	☐	☐	☐
Terveellisiä elämäntapoja	☐	☐	☐	☐	☐
Kavereihin tutustumisen taitoja	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässä toimimisen taitoja	☐	☐	☐	☐	☐
Leirielämän taitoja	☐	☐	☐	☐	☐

11. Turvallisuus, leirin säännöt ja ohjaajien toiminta

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Minulla oli leirillä turvallinen olo.	☐	☐	☐	☐	☐
Leirin säännöt selitettiin hyvin.	☐	☐	☐	☐	☐
Kaikki noudattivat leirin sääntöjä.	☐	☐	☐	☐	☐
Leirin ohjaajat innostivat minua liikkumaan.	☐	☐	☐	☐	☐
Leirin ohjaajat kuuntelivat, mitä minulla oli sanottavaa.	☐	☐	☐	☐	☐

12. Valitse sopivin vaihtoehto

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Leiri saa innostukseni lajia kohtaan kasvamaan.	☐	☐	☐	☐	☐
Aion jatkaa leirillä harjoittelemani lajin harrastamista leirin jälkeen.	☐	☐	☐	☐	☐
Tulen leirille uudestaan.	☐	☐	☐	☐	☐